

Tractats internacionals. Lleis. Sentències del Tribunal Constitucional

Tractats internacionals. Lleis. Sentències del Tribunal Constitucional

Adhesió del Principat d'Andorra a l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa

Atès que el Govern d'Andorra ha vist i examinat l'Acta Final d'Hèlsinki, de data 1 d'agost de 1975, la Carta de París per una Nova Europa, de data 21 de novembre de 1990, i la Declaració de Budapest, de data 6 de desembre de 1994,

Atès que el Consell General, en la sessió del dia 21 de novembre de 1995, va aprovar l'adhesió del Principat d'Andorra a l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa, i va acceptar les disposicions dels documents següents: Acta Final d'Hèlsinki, la Carta de París per una Nova Europa i la Declaració de Budapest,

Nosaltres, els Coprínceps, havent vist i examinat els documents esmentats, manifestem el consentiment de l'Estat i manem expedir el present instrument d'adhesió del Principat d'Andorra a l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, degudament signat per Nosaltres i contrasignat pel Ministre de Relacions Exteriors.

Andorra la Vella, 25 d'abril de 1996

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Jacques Chirac
President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra

Manuel Mas Ribó
El Ministre de Relacions Exteriors

Declaració interpretativa (feta per Joseph B. Zabkar en nom de la Santa Seu)

Nota de l'editor: El dia 29 de novembre de 1972 la delegació de la Santa Seu a les Consultes d'Hèlsinki va fer una declaració interpretativa sobre la definició de "consens" tal com consta en les Recomanacions Finals de les Consultes d'Hèlsinki. El text d'aquesta declaració és el següent:

La delegació de la Santa Seu està d'acord amb la definició de "consens" com l'expressa el paràgraf 5 del Document CESC/HC/3.

Ara bé, vista la posició especial que es deriva de la naturalesa de la Santa Seu —posició que serà aclarida pel seu Representant durant el debat general— considero que és la meva obligació fer aquí una declaració interpretativa anticipada respecte al paràgraf 5 sobre el consens.

El nostre propòsit en fer-la no és sol·licitar de cap manera que s'esmeni el text relatiu a la formació del consens tal com es preveu al paràgraf 5, sinó només contemplar certes circumstàncies davant de les quals la Santa Seu es podria trobar durant aquestes Consultes.

Es pot preveure, de fet, que sorgiran discussions sobre problemes específics de naturalesa política, problemes sobre els quals la Santa Seu —per raons molt comprensibles— no podrà prendre posició ni la prendrà.

No s'ha d'interpretar aquesta actitud com acord o desacord, ni deuria impedir que es formés un consens. La Santa Seu es reserva l'opció d'explicar, si escau, les raons de la seva actitud i de sol·licitar que dita explicació s'incorpori en la documentació de les Consultes.

Acta final d'Hèlsinki

Acta final de la Conferència sobre la seguretat i la cooperació a Europa

Hèlsinki, dia 1 d'agost de 1975

La Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, que es va inaugurar a Hèlsinki el dia 3 de juliol de 1973 i es va continuar a Ginebra des del dia 18 de setembre de 1973 fins al dia 21 de juliol de 1975, va ser concloua a Hèlsinki el dia 1 d'agost de 1975 pels Alts Representants d'Àustria, Bèlgica, Bulgària, Canadà, Xipre, Txecoslovàquia, Dinamarca, Finlàndia, França, la República Democràtica Alemanya, la República Federal Alemanya, Grècia, la Santa Seu, Hongria, Islàndia, Irlanda, Itàlia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Mònaco, Països Baixos, Noruega, Polònia, Portugal, Romania, San Marino, Espanya, Suècia, Suïssa, Turquia, la Unió de Repúbliques Soviètiques Socialistes, el Regne Unit, els Estats Units d'Amèrica i Iugoslàvia.

Durant les fases d'inauguració i de cloenda de la Conferència, el Secretari General de les Nacions Unides va dirigir-se als participants com a convidat d'honor. El Director General d'UNESCO i el Secretari Executiu de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides es van dirigir a la Conferència durant la seva segona fase.

Durant les reunions de la segona fase de Conferència, es van rebre contribucions i es van escoltar declaracions sobre diversos punts de l'ordre del dia dels següents Estats mediterranis no participants: la República Democràtica i Popular d'Algèria, la República Àrab d'Egipte, Israel, el Regne de Marroc, la República Àrab Síria, Tunísia.

Motivats per la voluntat política, en l'interès dels pobles, de millorar i reforçar les seves relacions i de contribuir a Europa a la pau, la seguretat, la justícia i la cooperació així com a un acostament entre ells i amb els altres Estats del món,

Decidits, en conseqüència, a donar ple efecte als resultats de la Conferència i a assegurar, entre els seus Estats i arreu d'Europa, els beneficis derivats d'aquells

resultats i així a ampliar, aprofundir i fer continu i durador el procés de distensió,

Els Alts Representants dels Estats participants han solemnement adoptat

Qüestions relatives a la seguretat a Europa

Els Estats participants de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa,

Reafirmant el seu objectiu de promoure millors relacions entre ells i d'assegurar condicions en què el seu poble pugui viure en pau veritable i duradora, lliure de tota amenaça o temptativa contra la seva seguretat;

Convençuts de la necessitat d'exercir esforços perquè la distensió sigui un procés tant continu com de més en més viable i comprensiu, d'àmbit universal, i que l'aplicació dels resultats de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa serà una contribució major a aquest procés;

Considerant que la solidaritat entre els pobles així com el propòsit comú dels Estats participants d'assolir els objectius determinats per la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa deurien portar al desenvolupament de relacions millors i més estretes entre ells en tots els camps i així a la superació de la confrontació provinent de la naturalesa de les seves relacions anteriors i a una millor comprensió mútua;

Conscients de la seva història comuna i reconeixent que l'existència d'elements comuns a les seves tradicions i als seus valors els podran ajudar a desenvolupar les seves relacions, i desitjant cercar —tot i tenir plenament present la individualitat i la diversitat de les seves posicions i punts de vista— possibilitats de conjuminar els seus esforços per tal de superar la desconfiança i d'incrementar la confiança, resolvent els problemes que els separen i cooperant en l'interès de la humanitat;

Reconeixent la indivisibilitat de la seguretat a Europa així com el seu interès comú pel desenvolupament de la cooperació arreu d'Europa i entre ells i manifestant la seva intenció de fer esforços en conseqüència;

Reconeixent el lligam estret que hi ha entre la pau i la seguretat a Europa i al món en general i conscients de la necessitat que cadascun d'ells faci la seva contribució al reforçament de la pau i seguretat mundials i a la promoció dels drets fonamentals, de progrés econòmic i social i del benestar per a tots els pobles;

Han adoptat el següent:

1. (a) Declaració sobre els principis que guien les relacions entre els Estats participants

Els Estats participants,

Reafirmant el seu compromís per la pau, la seguretat i la justícia i pel desenvolupament continu de relacions amistoses i cooperació;

Reconeixent que aquest compromís, que reflecteix l'interès i les aspiracions dels pobles, constitueix per a cada Estat participant una responsabilitat present i futura, incrementada per les experiències del passat;

Reafirmant, en acord amb la seva qualitat de membres de les Nacions Unides i d'acord amb els propòsits i principis de les Nacions Unides, el seu recolzament ple i actiu de les Nacions Unides i pel reforçament del seu paper i de la seva eficàcia en consolidar la pau, la seguretat i la justícia internacionals, per la recerca de solucions als problemes internacionals, així com pel desenvolupament de relacions amistoses i cooperació entre Estats;

Manifestant la seva adhesió comuna als principis declarats a continuació que són conformes a la Carta de les Nacions Unides, així com la seva voluntat comuna d'actuar, en l'aplicació d'aquests principis, en acord amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides;

Declaren la seva decisió de respectar i aplicar, cadascú en les seves relacions amb tots els altres Estats participants, independentment dels seus sistemes polítics, econòmics o socials, de la seva grandària, ubicació geogràfica o nivell de desenvolupament econòmic, els principis següents que tots són d'importància primària en guiar les seves relacions mútues:

I. Igualtat sobirana, respecte dels drets inherents a la sobirania

Els Estats participants es respectaran l'un a l'altre la igualtat i la individualitat sobiranes així com tots els drets inherents a i englobats en la seva sobirania, incloent-hi particularment el dret de cada Estat a la igualtat jurídica, a la integritat territorial i a la llibertat i a la independència política. També respectaran l'un a l'altre el dret d'escollir lliurement i desenvolupar els seus sistemes polítics, socials, econòmics i culturals, així com el seu dret de determinar les seves lleis i normes.

Dintre del marc del dret internacional, tots els Estats tenen drets i obligacions iguals. Respectaran l'un a l'altre el dret de definir i de portar com vulgui les seves relacions amb altres Estats d'acord amb el dret internacional i l'esperit de la present Declaració. Consideren que les seves fronteres podran ser modificades, d'acord amb el dret internacional, pacíficament i mitjançant acords. També tenen el dret de pertànyer o no pertànyer a organitzacions internacionals, de ser o no ser part contractant en tractats bilaterals o multilaterals, incloent-hi el dret de ser o no ser part contractant en tractats d'aliança; també tenen dret a la neutralitat.

II. Abstenir-se d'amenaçar o fer servir la força

Els Estats participants, tant en les seves relacions mútues com en les seves relacions internacionals en general, s'abstindran d'amenaçar o fer servir la força contra la integritat territorial o independència política de qualsevol Estat, o de cap altra manera inconsistent amb els propòsits de les Nacions Unides i la present Declaració. No es podrà invocar cap consideració per servir a justificar el recurs a amenaçar o fer servir la força en contravenció d'aquest principi.

Els Estats participants s'abstindran doncs de tot acte que constitueixi una amenaça de força o un ús directe o indirecte de força contra un altre Estat participant. Així mateix s'abstindran de tota manifestació de força per tal d'induir un altre Estat participant a renunciar al ple exercici dels seus drets sobirans. Així mateix s'abstindran també en les seves relacions mútues de tot acte de represàlia que faci servir la força.

No es farà servir cap amenaça o ús de força com a mitjà d'acabar amb litigis o qüestions susceptibles a donar lloc a litigis entre ells.

III. La inviolabilitat de les fronteres

Els Estats participants consideren com inviolables les fronteres respectives així com les fronteres de tots els Estats d'Europa i s'abstindran doncs tant ara com d'aquí endavant d'atacar aquestes fronteres.

S'abstindran també doncs de tota demanda o acte de presa i usurpació de part o tot el territori de qualsevol Estat participant.

IV. Integritat territorial dels Estats

Els Estats participants respectaran la integritat territorial de cadascun dels Estats participants.

S'abstindran doncs de tota acció inconsistent amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides contra la integritat territorial, independència política o unitat de qualsevol Estat participant, i particularment de tota acció que constitueixi una amenaça o un ús de força.

Els Estats participants s'abstindran així mateix de fer del territori d'un altre l'objecte d'una ocupació militar o d'altres mesures de força tant directes com indirectes en contravenció del dret internacional o l'objecte d'una adquisició mitjançant tals mesures o l'amenaça de les mateixes. No es reconeixerà com legítima cap ocupació o adquisició d'aquesta mena.

V. Resolució pacífica de litigis

Els Estats participants resoldran litigis entre ells pacíficament de manera a no posar en perill la pau i la seguretat internacionals i la justícia.

S'esforçaran en bona fe i en un esperit de cooperació a arribar a una solució ràpida i equitable sobre la base del dret internacional.

A aquest fi faran servir mitjans tals com la negociació, l'enquesta, la mitjanceria, la conciliació, l'arbitratge, la resolució judicial o qualsevol altre mitjà pacífic que escullin, incloent-hi qualsevol procediment de resolució acordat a la bestreta de litigis en els quals siguin parts.

En el supòsit de no arribar a una solució per cap dels mitjans pacífics suara esmentats, les parts en litigi continuaran a cercar una manera mútuament convinguda per resoldre pacíficament el litigi.

Els Estats participants parts en un litigi entre ells així com altres Estats participants s'abstindran de tota acció que pugui agreujar la situació fins al punt de posar en perill el manteniment de la pau i de la seguretat internacionals i així fer més difícil la resolució pacífica del litigi.

VI. La no intervenció en els assumptes interns

Els Estats participants s'abstindran de tota intervenció, tant directa com indirecta, individual o col·lectiva, en els assumptes interns o exteriors que caiguin dintre la jurisdicció domèstica d'un altre Estat participant, siguin quines siguin les seves relacions mútues.

S'abstindran doncs de tota forma d'intervenció armada o d'amenaça de tal intervenció contra un altre Estat participant.

Així mateix en tots els casos s'abstindran de qualsevol altre acte de coerció militar, política, econòmica o altra, encaminat a sotmetre al seu propi interès l'exercici per part d'un altre Estat participant dels drets inherents a la sobirania d'aquest i així a assegurar-se els avantatges de la naturalesa que sigui.

S'abstindran doncs, entre d'altres, de prestar ajut directe o indirecte a activitats terroristes o a activitats subversives o altres encaminades a fer caure de manera violenta el règim d'un altre Estat participant.

VII. Respecte dels drets de l'home i de les llibertats bàsiques, incloent-hi la llibertat d'opinió, consciència, religió o creença

Els Estats participants respectaran els drets de l'home i les llibertats bàsiques, incloent-hi la llibertat d'opinió, consciència, religió o creença, per a tots, independentment de raça, sexe, llengua o religió.

Promouran i estimularan l'exercici efectiu de drets i llibertats civils, polítics, econòmics, socials, culturals i altres, derivats tots de la dignitat inherent a la

persona humana i essencials pel seu desenvolupament lliure i ple.

Dintre aquest marc, els Estats participants reconeixeran i respectaran la llibertat de l'individu a professar i a practicar, sol o conjuntament amb altres, una religió o una creença actuant d'acord amb allò que li dicti la seva pròpia consciència.

Els Estats participants, sobre el territori dels quals existeixin minories nacionals, respectaran el dret de les persones membres de tals minories a la igualtat davant de la llei, els proporcionaran tota facilitat per gaudir efectivament dels drets de l'home i de les llibertats bàsiques i d'aquesta manera protegiran els seus interessos legítims en aquest àmbit.

Els Estats participants reconeixen la importància universal dels drets de l'home i de les llibertats bàsiques, el respecte dels quals és un factor essencial per la pau, la justícia i el benestar, necessaris per assegurar el desenvolupament de relacions amistoses i cooperació entre ells així com entre tots els Estats.

Respectaran sempre aquests drets i llibertats en les seves relacions mútues i s'esforçaran tant conjuntament com per separat, àdhuc en cooperació amb les Nacions Unides, a promoure el respecte universal i efectiu dels mateixos.

Confirmen el dret de l'individu d'assabentar-se dels seus drets i obligacions en aquest àmbit i d'actuar en conseqüència.

En l'àmbit dels drets de l'home i de les llibertats bàsiques, els Estats participants actuaran d'acord amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides i amb la Declaració Universal dels Drets de l'Home. També compliran les seves obligacions, establertes en les declaracions i convenis internacionals relacionats amb aquest àmbit, incloent-hi entre d'altres els Convenis Internacionals sobre els Drets de l'Home, que els puguin obligar.

VIII. Igualtat de drets i auto-determinació dels pobles

Els Estats participants respectaran la igualtat de drets dels pobles i el seu dret a l'auto-determinació, actuant sempre d'acord amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides i les normes pertinents del dret internacional, in-

cloent-hi aquelles relacionades amb la integritat territorial dels Estats.

En virtut del principi d'igualtat de drets i auto-determinació dels pobles, tots els pobles sempre tenen el dret, en plena llibertat, de determinar, quan i com vulguin, el seu estatut polític intern i extern, sense intervenció externa, i de seguir com vulguin el seu desenvolupament polític, econòmic, social i cultural.

Els Estats participants reafirmen la importància universal del respecte i exercici efectiu de la igualtat de drets i auto-determinació dels pobles pel desenvolupament de relacions amistoses entre ells així com entre tots els Estats; també recorden la importància d'eliminar tota forma de violació d'aquest principi.

IX. La cooperació entre els Estats

Els Estats participants desenvoluparan la seva cooperació l'un amb l'altre i amb tots els Estats en tots els àmbits d'acord amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides. En el desenvolupament de la seva cooperació, els Estats participants donaran una importància particular als àmbits establerts en el marc de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, cadascú portant-hi la seva contribució en condicions d'igualtat total.

Desenvolupant la seva cooperació com iguals, s'esforçaran a promoure la comprensió mútua i la confiança, relacions amistoses i de bons veïns entre ells, la pau i la seguretat internacionals i la justícia. Desenvolupant la seva cooperació s'esforçaran igualment a millorar el benestar dels pobles i a contribuir a l'assoliment de les seves aspiracions mitjançant, entre d'altres, els beneficis que resultin d'un increment de coneixement mutu i del progrés i dels èxits en els àmbits econòmic, científic, tecnològic, social, cultural i humanitari. Prendran mesures per promoure condicions favorables a posar aquests beneficis a la disposició de tots; tindran present l'interès de tots en reduir els desnivells de desenvolupament econòmic, i especialment l'interès de desenvolupar els països arreu del món.

Confirmen que els governs, institucions, entitats i persones, tenen un paper pertinent i positiu a jugar en contribuir a

l'assoliment d'aquestes metes de la seva cooperació.

Incrementant la seva cooperació de la manera suava esmentada, s'esforçaran a desenvolupar relacions més estretes entre ells sobre una base millorada i més duradora pel benefici dels pobles.

X. Compliment en bona fe de les obligacions derivades del dret internacional

Els Estats participants compliran en bona fe les seves obligacions derivades del dret internacional, tant les derivades dels principis i normes generalment reconeguts del dret internacional com les derivades de tractats o altres acords, d'acord amb el dret internacional, dels quals siguin parts contractants.

En l'exercici dels seus drets sobirans, incloent-hi el dret de determinar les seves lleis i normativa, es conformaran a les seves obligacions jurídiques derivades del dret internacional; a més, acataran degudament i aplicaran les previsions de l'Acta Final de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

Els Estats participants confirmen que en el supòsit d'un conflicte entre les obligacions dels membres de les Nacions Unides derivades de la Carta de les Nacions Unides i les seves obligacions derivades de tot tractat o altre acord internacionals, prevaldran les seves obligacions derivades de la Carta, segons l'article 103 de la Carta de les Nacions Unides.

Tots els principis suava establerts són d'importància primària i s'aplicaran doncs igualment i sense reserves, cadascun d'ells essent interpretat tenint present els altres.

Els Estats participants manifesten la seva determinació a respectar i aplicar plenament els principis establerts en la present Declaració, en tots els aspectes, a les seves relacions mútues i a la seva cooperació per tal d'assegurar a cada Estat participant els beneficis que resultin del respecte i de l'aplicació d'aquests principis per part de tots.

Els Estats participants, acatant degudament els principis suava esmentats i, especialment, a la primera frase del principi desè, "Compliment en bona fe de les obligacions derivades del dret interna-

cional", noten que la present Declaració no afecta els seus drets i obligacions ni els tractats i altres acords i arranjaments corresponents.

Els Estats participants manifesten la seva convicció que el respecte d'aquests principis estimularà el desenvolupament de relacions normals i amistoses i el progrés de la cooperació entre ells en tots els àmbits. També manifesten la seva convicció que el respecte d'aquests principis estimularà el desenvolupament de contactes polítics entre ells, els quals a la seva hora contribuirien a una millor comprensió mútua de les seves posicions i punts de vista.

Els Estats participants declaren la seva intenció de portar les seves relacions amb tots els altres Estats en l'esperit dels principis recollits en la present Declaració.

(b) Assumptes relacionats amb donar efecte a certs dels principis suava esmentats

(i) Els Estats participants

Reafirmant que respectaran i donaran efecte a l'abstenció d'amençar o fer servir força i convençuts de la necessitat de convertir-la en una norma efectiva de la vida internacional,

Declaren que estan decidits a respectar i a dur a terme, en les seves relacions mútues, entre d'altres, les següents previsions conformes amb la Declaració de Principis Guiant Relacions entre els Estats Participants:

Donar efecte i expressió, de totes les maneres i en totes les formes que considerin idònies, al deure d'abstenir-se d'amençar o fer servir força en les seves relacions mútues.

Abstenir-se de tot ús de forces armades que sigui inconsistent amb els propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides i les previsions de la Declaració de Principis Guiant Relacions entre els Estats Participants, contra un altre Estat participant, sobretot d'envair o atacar el seu territori.

Abstenir-se de tota manifestació de força per tal d'induir un altre Estat participant a renunciar al ple exercici dels seus drets sobirans.

Abstenir-se de tot acte de coerció econòmica encaminada a sotmetre al seu propi interès l'exercici per part d'un altre Estat participant dels drets inherents a la sobirania d'aquest i així assegurar-se avantatges de la naturalesa que sigui.

Prendre mesures efectives que, pel seu abast i per la seva naturalesa, constitueixin passos cap a l'assoliment final d'un desarmament general i total sota un control internacional estricte i efectiu.

Promoure, per tots els mitjans que cadascun d'ells consideri idonis, un clima de confiança i respecte entre els pobles en acord amb el seu deure d'abstenir-se de propaganda per guerres d'agressió o per qualsevol amenaça o ús de la força inconsistent amb els propòsits de les Nacions Unides i amb la Declaració de Principis Guiant Relacions entre els Estats Participants, contra un altre Estat participant.

Emprendre tots els esforços per resoldre per mitjans exclusivament pacífics qualsevol litigi entre ells, la continuació del qual sigui susceptible de posar en perill el manteniment de la pau i de la seguretat internacionals a Europa, i cercar-hi en primer lloc una solució pels mitjans pacífics establerts a l'article 33 de la Carta de les Nacions Unides.

Abstenir-se de tota acció susceptible d'impedir la resolució pacífica de litigis entre els Estats participants.

(ii) Els Estats participants

Reafirmant la seva determinació de resoldre els seus litigis de la manera establerta en el Principi de la Resolució Pacífica de Litigis:

Convençuts que la resolució pacífica de litigis és complementari a l'abstenció d'amençar o fer servir força, ambdós essent factors essencials però no exclusius pel manteniment i per la consolidació de la pau i de la seguretat;

Desitjant reforçar i millorar els mètodes dels quals disposen per resoldre pacíficament litigis;

1. Estan decidits a continuar l'estudi i l'elaboració d'un mètode generalment acceptable per resoldre pacíficament liti-

gis, encaminat a complementar els mètodes ja existents, i a continuar a aquest fi el treball sobre el "Projecte d'un Conveni sobre un Sistema Europeu per a la Resolució Pacífica de Litigis" sotmès per Suïssa durant la segona fase de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, així com altres propostes relacionades i encaminades a l'elaboració de tal mètode.

2. Decideixen que, a la invitació de Suïssa, es convocarà una reunió d'experts de tots els Estats participants per complir el mandat descrit al paràgraf 1 anterior en el marc i segons el procediment del seguiment de la Conferència establerts al capítol "Seguiment de la Conferència".

3. Aquesta reunió d'experts tindrà lloc després de la reunió dels representants designats pels Ministres d'Assumptes Exteriors dels Estats participants prevista per 1977 segons el capítol "Seguiment de la Conferència"; els resultats del treball d'aquesta reunió d'experts seran sotmesos als Governos.

2. Document sobre mesures de creació de confiança i certs aspectes de la seguretat i del desarmament

Els Estats participants

Desitjos d'eliminar les causes de tensió que hi puguin haver entre ells i de contribuir així a reforçar la pau i la seguretat al món;

Decidits a reforçar la confiança entre ells i a contribuir així a l'increment de l'estabilitat i de la seguretat a Europa;

Decidits a més a abstenir-se tant en les seves relacions mútues com en les seves relacions internacionals en general d'amençar o fer servir força contra la integritat territorial o la independència política de cap Estat, o de qualsevol altra manera inconsistent amb els propòsits de les Nacions Unides i amb la Declaració de Principis Guiant Relacions entre els Estats Participants tal com s'ha adoptat en aquesta Acta Final:

Reconeixent la necessitat de contribuir a la reducció dels perills de conflicte armat i de malentès o càlcul erroni d'activitats militars susceptibles de donar lloc a ànsies, sobretot en una situació en què

els Estats participants no disposin d'una informació clara i oportuna pel que fa a la naturalesa de tals activitats;

Tenint presents les consideracions pertinents a esforços encaminats a reduir la tensió i a promoure el desarmament;

Reconeixent que l'intercanvi d'observadors invitats a maniobres militars ajudarà a promoure contactes i comprensió mútua;

Havent estudiat la qüestió de la notificació anticipada de moviments militars majors en el context de la creació de confiança;

Reconeixent que hi ha altres maneres en què els Estats individuals puguin contribuir més als seus objectius comuns;

Convençuts de la importància política de la notificació anticipada de moviments militars majors per promoure la comprensió mútua i per reforçar la confiança, l'estabilitat i la seguretat;

Acceptant la responsabilitat de tots i de cadascú d'ells per promoure aquests objectius i per aplicar aquesta mesura, d'acord amb els criteris i modalitats acceptats, com a essencials per a la realització d'aquests objectius;

Reconeixent que aquesta mesura, derivada de la decisió política, queda en una base voluntària;

Han adoptat el següent:

I

Notificació anticipada de maniobres militars majors

Notificaran les seves maniobres militars majors a tots els altres Estats participant mitjançant les vies diplomàtiques acostumades en acord amb les previsions següents:

Es notificaran les maniobres militars majors que superin un total de 25.000 tropes, independentment o conjuntament amb qualsevol component eventual aeri o naval (en aquest context el mot "tropes" inclou tropes amfibies o aèries). En el cas de maniobres independents de tropes amfibies o aèries, o de maniobres conjuntes que les incloguin, aquestes tropes seran incloses en aquest total. A més a més, en el cas de maniobres conjuntes que no superin el total suara esmentat

però que comportin forces terrestres i nombres significatius de tropes amfibies o aèries, o d'ambdues, també es pot notificar.

Es notificaran maniobres militars majors que tinguin lloc en el territori, a Europa, de qualsevol Estat participant així com a l'espai marítim i aeri contigu, si escau.

En el cas d'un Estat participant, el territori del qual s'estén més enllà d'Europa, cal notificar anticipadament només les maniobres que tinguin lloc en una zona a menys de 250 quilòmetres de la seva frontera confrontant o compartida amb un altre Estat participant europeu; ara bé l'Estat participant no està obligat a notificar en casos en què dita zona estigui també contigua a la frontera de l'Estat participant que confronti o es comparteixi amb un Estat no participant no europeu.

S'efectuarà la notificació a un mínim de 21 dies abans del començament de la maniobra o, en el cas d'una maniobra organitzada a més curt termini, a la primera ocasió possible abans de la data del seu començament.

La notificació contindrà informació sobre la designació, si escau, i l'objectiu general de la maniobra, sobre els Estats involucrats en la mateixa, sobre el(s) tipus i la força numèrica de les forces en qüestió, sobre la zona i el marc de temps calculat per la seva realització. Si pot ser, els Estats participants facilitaran també informació suplementària pertinent, sobretot aquella que tingui a veure amb els components de les forces en qüestió i la durada de l'involucrament d'aquestes forces.

Notificació anticipada d'altres maniobres militars

Els Estats participants reconeixen que podran contribuir més a reforçar confiança i a incrementar la seguretat i l'estabilitat i aquest fi podran notificar també maniobres militars d'escala menor a altres Estats participants, tenint una cura particular d'aquells que es trobin a prop de la zona de tals maniobres. Al mateix fi, els Estats participants reconeixen també que podran notificar altres maniobres militars dutes a terme per ells.

L'intercanvi d'observadors

Els Estats participants invitaran altres Estats participants, voluntàriament i sobre una base bilateral, en un esperit de reciprocitat i bona voluntat envers tots els Estats participants, a enviar observadors per assistir a maniobres militars.

L'Estat invitant determinarà en cada cas el nombre dels observadors, els procediments i condicions de la seva participació, i facilitarà altra informació que pugui considerar útil. Proporcionarà facilitats i hospitalitat apropiades.

La invitació es farà amb la major anticipació convenient mitjançant les vies diplomàtiques habituals.

Notificació anticipada de moviments militars majors

En acord amb les Recomanacions Finals de les Consultes d'Hèlsinki, els Estats participants van estudiar la qüestió de la notificació anticipada de moviments militars majors com a mesura de reforçament de confiança.

Els Estats participants reconeixen doncs que podran, a la seva pròpia discreció i per tal de contribuir a la creació de confiança, notificar els seus moviments militars majors.

En el mateix esperit, els Estats participants de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa donaran més consideració a la qüestió de la notificació anticipada de moviments militars majors, tenint present sobretot l'experiència adquirida per l'aplicació de les mesures establertes en aquest document.

Altres mesures de creació de confiança

Els Estats participants reconeixen que hi ha altres mitjans mitjançant els quals es puguin promoure els seus objectius comuns.

En particular, amb una cura deguda de la reciprocitat i per una millor comprensió mútua, promouran intercanvis per invitació entre el seu personal militar, incloent-hi visites de delegacions militars.

Per contribuir més plenament al seu objectiu comú de creació de confiança, els Estats participants, en dur a terme les

seves activitats militars en l'àmbit cobert per les previsions per la notificació anticipada de maniobres militars majors, tindran degudament present i respectaran aquest objectiu.

També reconeixen que l'experiència adquirida per l'aplicació de les previsions suara establertes, conjuntament amb altres esforços, podria portar al desenvolupament i a l'augment de mesures encaminades a reforçar la confiança.

II

Qüestions relatives al desarmament

Els Estats participants reconeixen l'interès de tots i cadascú d'ells en els esforços encaminats a reduir la confrontació militar i a promoure el desarmament, l'objectiu dels quals és complementar la distensió a Europa i reforçar la seva seguretat. Estan convençuts de la necessitat de prendre mesures efectives en aquests àmbits, les quals pel seu abast i per la seva naturalesa constitueixin uns passos cap a l'assoliment final d'un desarmament general i total sota un control internacional estricte i efectiu i que deurién resultar en un reforçament de la pau i de la seguretat arreu del món.

III

Consideracions generals

Havent considerat les opinions manifestades sobre diversos temes relacionats al reforçament de la seguretat a Europa mitjançant esforços conjunts encaminats a promoure la distensió i el desarmament, els Estats participants, quan es dediquin a tals esforços, procediran en aquest context en base a les consideracions essencials següents:

La naturalesa complementària dels aspectes polítics i militars de la seguretat:

La interrelació entre la seguretat de cada Estat participant i la seguretat global d'Europa i la relació existent, en el context més ampli de la seguretat mundial, entre la seguretat d'Europa i la seguretat de la zona mediterrània;

El respecte pels interessos de seguretat de tots els Estats participants de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa inherents a la seva igualtat sobirana;

La importància que els participants en reunions de negociacions vigilin que la informació sobre els desenvolupaments pertinents, progressos i resultats, es faciliti sobre una base apropiada als altres Estats participants de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i que en contrapartida es consideri l'interès justificat de qualsevol d'aquests Estats.

La cooperació en els àmbits econòmic, científic, tecnològic i mediambiental

Els Estats participants

Convençuts que els seus esforços per desenvolupar la cooperació en els àmbits comercial, industrial, científic, tecnològic i mediambiental i en altres àmbits de l'activitat econòmica contribueixen a reforçar la pau i la seguretat a Europa i al món en general,

Reconeixent que la cooperació en aquests àmbits promouria el progrés econòmic i social i el millorament de les condicions de vida,

Conscients de la diversitat dels seus sistemes econòmics i socials,

Reafirmant la seva voluntat d'intensificar tal cooperació l'un amb l'altre, independentment dels seus sistemes,

Reconeixent que tal cooperació, amb una cura deguda dels diferents nivells del desenvolupament econòmic, es pot desenvolupar sobre una base d'igualtat i satisfacció mútua dels socis i d'una reciprocitat que permeti globalment una distribució equitativa dels avantatges i obligacions d'escala comparable, tot i respectant els acords bilaterals i multilaterals,

Tenint presents els interessos dels països en via de desenvolupament arreu del món, incloent-hi aquells que es trobin entre els països participants sempre que es desenvolupin des del punt de vista econòmic; reafirmant la seva voluntat de cooperar per assolir les metes i els objectius establerts pels organismes pertinents de les Nacions Unides en els documents pertinents que tractin del desenvolupament, quedant ben entès que cada Estat participant manté les posicions que ha pres envers els mateixos; acordant una

atenció especial als països menys desenvolupats;

Convençuts que la creixent interdependència econòmica mundial reclama un increment d'esforços comuns i efectius per resoldre problemes econòmics mundials majors com ara són problemes d'alimentació, energia, productes, problemes monetaris i financers, i que subratlla doncs la necessitat de promoure unes relacions econòmiques internacionals estables i equitatives, contribuint així al desenvolupament econòmic continu i diversificat de tots els països,

Havent tingut present el treball ja emprès per les organitzacions internacionals pertinents i volent aprofitar les possibilitats que ofereixen aquestes organitzacions, sobretot la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides, per donar efecte a les previsions dels documents finals de la Conferència,

Considerant que les guies i les recomanacions concretes contingudes en els textos següents estan encaminades a promoure més desenvolupament de les seves relacions econòmiques mútues i convençuts que la seva cooperació en aquest àmbit s'hauria de desenvolupar amb ple respecte dels principis que guien les relacions entre els Estats participants establerts en el document pertinent,

Han adoptat el següent:

1. Intercanvis comercials

Previsions generals

Els Estats participants,

Conscients del paper creixent del comerç internacional com un dels factors més importants en el creixement econòmic i el progrés social,

Reconeixent que el comerç representa un sector essencial de la seva cooperació i tenint present que les previsions contingudes en el preàmbul suprascrit s'apliquen particularment a aquest sector,

Considerant que el volum i l'estructura del comerç entre els Estats participants no corresponen en cada cas a les possibilitats creades pel nivell actual del seu desenvolupament econòmic, científic i tecnològic,

estan decidits a promoure, sobre la base de les modalitats de la seva cooperació econòmica, l'increment del seu comerç mutu en béns i serveis i a assegurar les condicions favorables a tal desenvolupament;

reconeixen els efectes beneficiosos que poden resultar pel desenvolupament del comerç d'aplicar-hi el tractament de nació més afavorida;

estimularan l'expansió del comerç sobre una base multilateral com més àmplia possible, provant així d'utilitzar les diverses possibilitats econòmiques i comercials;

reconeixen la importància d'acords intergovernamentals i altres, bilaterals i multilaterals, pel desenvolupament del comerç a llarg termini;

noten la importància de qüestions monetàries i financeres pel desenvolupament del comerç internacional i provaran de tractar-les per tal de contribuir a l'expansió continuada del comerç;

provaran de reduir o d'eliminar progressivament tota mena d'obstacle al desenvolupament del comerç;

promouran un creixement gradual del comerç tot i evitant en la mesura del possible unes fluctuacions abruptes del comerç;

consideren que el seu comerç en diversos productes s'hauria de portar de manera que no provoqui ni amenaci provocar danys greus —i, si es donés el cas, disrupcions de mercat— en els mercats domèstics d'aquests productes i sobretot al dany dels productors domèstics de productes semblants o directament competitiu; pel que fa al concepte de la disrupció de mercat, queda entès que no s'hauria d'invocar d'una manera inconsistent amb les previsions pertinents dels seus acords internacionals; si tenen recurs a mesures cautelars, ho faran d'acord amb els seus compromisos en aquest àmbit derivats d'acords internacionals dels quals són parts contractants i tindran presents els interessos de les parts directament involucrades.

donaran cura deguda a les mesures per la promoció del comerç i per la diversificació de la seva estructura;

Noten que el creixement i la diversificació del comerç contribuiria a augmentar les possibilitats de tria de productes;

consideren apropiat que es creïns condicions favorables a la participació de societats, entitats i empreses al desenvolupament del comerç.

Contactes i facilitats comercials

Els Estats participants,

Conscients de la importància de la contribució que podrien fer al desenvolupament de les relacions comercials i econòmiques una millora dels contactes comercials i el creixement concomitant de confiança en les relacions comercials,

prendran mesures per millorar més les condicions per l'augment de contactes entre el representants d'organismes oficials, de les diferents organitzacions, empreses, societats i bancs involucrats en el comerç exterior, sobretot, quan sigui útil, entre venedors i usuaris de productes i serveis, per tal que s'estudiïn les possibilitats comercials, que se signin contractes, que s'asseguri l'aplicació dels mateixos i que es facilitin serveis post-venda;

estimularan organitzacions, empreses i societats involucrades en el comerç exterior a prendre mesures per accelerar la tramitació de negociacions comercials;

prendran a més mesures encaminades a millorar les condicions de treball dels representants d'organitzacions, empreses, societats i bancs exteriors, involucrats en el comerç exterior, sobretot com segueix:

facilitant la informació necessària, incloent-hi informació sobre la legislació i els tràmits relacionats a l'establiment i l'operació d'una representació permanent per part dels organismes suara esmentats;

examinant el més favorablement possible sol·licituds per l'establiment de representacions permanents i d'oficines a aquest fi, incloent-hi, si escau, l'obertura d'oficines conjuntes per part de dues o més societats;

estimulant la facilitació, en condicions com més favorables millor i iguals per tots els representants dels organismes suara esmentats, d'allotjament hotelier,

mitjans de comunicació i de les altres facilitats que solen necessitar, així com locals comercials i residencials apropiats per una representació permanent;

reconeixen la importància de tals mesures per estimular una participació més gran de societats petites i mitjanes en el comerç entre els Estats participants.

Informació econòmica i comercial

Els Estats participants,

Conscients del paper creixent de la informació econòmica i comercial en el desenvolupament del comerç internacional,

Considerant que la informació econòmica hauria de ser de naturalesa tal com per permetre una anàlisi adequada del mercat i la preparació de previsions a mitjà i llarg termini, contribuint així a l'establiment d'un flux continu de comerç i a una millor utilització de les possibilitats comercials,

Expressant la seva disposició a millorar la qualitat i a incrementar la quantitat i el subministrament d'informació econòmica i administrativa pertinent,

Considerant que el valor de la informació estadística a nivell internacional depèn en gran part de la possibilitat de comparar-lo,

promouran la publicació i la divulgació d'informació econòmica i comercials a terminis regulars i, com més aviat possible, sobretot:

estadística sobre la producció, la renda nacional, el pressupost, el consum i la productivitat;

estadística de comerç exterior elaborada sobre la base de classificació comparable, incloent-hi el desglossament per producte indicant volum i valor així com país d'origen o destinació;

lleis i normativa relatives al comerç exterior;

informació que permeti preveure el desenvolupament de l'economia per afavorir la promoció comercial: per exemple, informació sobre l'orientació general dels plans i programes econòmics nacionals;

altra informació per ajudar els negocis en els seus contactes comercials: per exemple, directoris periòdicament ajornats, llistins i en la mesura del possible organigrames de societats i organitzacions involucrades en el comerç exterior;

a més d'allò suara esmentat, estimularan el desenvolupament de l'intercanvi d'informació econòmica i comercial mitjançant, si escau, comissions mixtes per la cooperació econòmica, científica i tècnica, cambres de comerç nacionals i mixtes i altres organismes apropiats;

recolzaran un estudi realitzat en el marc de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides sobre les possibilitats de crear un sistema multilateral de notificació de lleis i normativa relativa al comerç exterior i de modificacions de les mateixes;

estimularan treball internacional sobre l'harmonització de les nomenclatures estadístiques, notablement a la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides.

Màrqueting

Els Estats participants,

Reconeixent la importància d'adaptar la producció a les necessitats dels mercats exteriors per tal d'assegurar l'expansió del comerç exterior,

Conscients de la necessitat dels exportadors d'estar com més assabentats millor de les necessitats dels usuaris potencials i de tenir-les presents,

estimularan les organitzacions, empreses i societats involucrades en el comerç exterior a desenvolupar més els coneixements i les tècniques necessaris per un màrqueting eficaç;

estimularan la millora de les condicions per l'aplicació de mesures per promoure el comerç i per satisfer les necessitats dels usuaris respecte a productes d'importació, sobretot mitjançant recerques de mercat i mesures publicitàries així com, quan sigui útil, l'establiment de facilitats de subministrament, el forniment de recanvis, el funcionament de serveis post-venda, i la formació del personal tècnic local que calgui;

estimularan la cooperació internacional en l'àmbit de la promoció comercial, incloent-hi el màrqueting, i el treball empès sobre aquests temes dintre els organismes internacionals, particularment la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides.

2. La cooperació industrial i projectes d'interès comú

La cooperació industrial

Els Estats participants,

Considerant que la cooperació industrial, essent motivada per consideracions econòmiques, pot

crear lligams duradors, reforçant així la cooperació econòmica global a llarg termini,

contribuir al creixement econòmic i també a l'expansió i a la diversificació del comerç internacional i a una utilització més estesa de la tecnologia moderna,

portar a la utilització mútuament avantatjosa de complementarietats econòmiques mitjançant un ús millorat de tots els factors de producció, i

accelerar el desenvolupament industrial de tots aquells que participin en tal cooperació,

es proposen d'estimular el desenvolupament de la cooperació industrial entre les organitzacions, empreses i societats competents dels seus països;

consideren que la cooperació industrial pot ser facilitada mitjançant acords intergovernamentals i altres bilaterals i multilaterals entre els interessats;

noten que en promoure la cooperació industrial haurien de tenir presents les estructures econòmiques i els nivells de desenvolupament dels seus països;

noten que la cooperació industrial s'aplica mitjançant contractes signats entre organitzacions, empreses i societats competents sobre la base de consideracions econòmiques;

manifesten la seva voluntat de promoure mesures encaminades a crear condicions favorables a la cooperació industrial;

reconeixen que la cooperació industrial cobreix una sèrie de formes de relació econòmica que va més enllà del marc del comerç convencional, i que en signar contractes per la cooperació industrial els socis determinaran conjuntament les formes apropiades i les condicions de la cooperació, tenint presents els seus interessos mutus i les seves capacitats;

reconeixen a més que, si és del seu interès mutu, podran servir per desenvolupar la cooperació industrial unes formes concretes tals com les següents: producció i venda conjunta, especialització en producció i venda, construcció, adaptació i modernització de fàbriques industrials, cooperació per establir instal·lacions industrials completes per obtenir així una part dels productes resultants, societats mixtes, intercanvis de "know how", informació tècnica, patents i llicències, i recerques industrials conjuntes en el marc de projectes específics de cooperació;

reconeixen que es podran aplicar noves formes de cooperació industrial per tal de satisfer necessitats específiques;

noten la importància de la informació econòmica, comercial, tècnica i administrativa per tal d'assegurar el desenvolupament de cooperació industrial;

consideren desitjable

que es millori la qualitat i la quantitat d'informació relacionada amb la cooperació industrial, sobretot les lleis i normativa, incloent-hi les relacionades amb el canvi de divises, l'orientació general dels plans i programes econòmics nacionals i les prioritats de programa i les condicions econòmiques del mercat; i

que es divulgui com més aviat millor una documentació editada de la mateixa;

estimularan totes les formes d'intercanvi d'informació i comunicació d'experiències pertinents a la cooperació industrial, àdhuc mitjançant contactes entre socis potencials i, on escaigui, mitjançant comissions mixtes per la cooperació econòmica, industrial, científica i tècnica, cambres de comerç nacionals i mixtes, i altres organismes apropiats;

consideren desitjable, perquè s'incrementi la cooperació industrial, que s'estimuli l'exploració de les possibilitats de cooperació i l'aplicació de projectes de cooperació i prendran mesures a aquest efecte, entre d'altres facilitant i incrementant totes les formes de contactes comercials entre les organitzacions, empreses i societats competents i entre els seus personals qualificats respectivament;

noten que les previsions adoptades per la Conferència sobre els contactes comercials en els àmbits econòmic i comercial també s'apliquen a les organitzacions, empreses i societats exteriors involucrades en la cooperació industrial, tenint presents les condicions específiques d'aquesta cooperació, i provaran d'assegurar sobretot l'existència de condicions de treball apropiades pel personal dedicat a l'aplicació de projectes de cooperació;

consideren desitjable que les propostes de projectes de cooperació industrial siguin suficientment específiques i continguin les dades econòmiques i tècniques necessàries, sobretot uns pressuposts preliminars del cost del projecte, informació sobre la forma de cooperació contemplada, i les possibilitats de mercat, per permetre als socis potencials de procedir amb estudis inicials i arribar a decisions en el termini més curt;

estimularan els interessats en la cooperació industrial a prendre mesures per accelerar la tramitació de les negociacions per signar contractes de cooperació;

recomanen a més l'estudi continuat —per exemple, en el marc de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides— de mitjans per millorar la facilitació d'informació als interessats sobre les condicions generals de la cooperació industrial i una guia per la preparació de contractes en aquest àmbit;

consideren desitjable que es millorin més les condicions per aplicar projectes de cooperació industrial, sobretot pel que fa a:

la protecció dels interessos dels socis de projectes de cooperació industrial, incloent-hi la protecció jurídica de les diverses menes de propietat en qüestió;

la consideració, de manera compatible amb els seus sistemes econòmics, de les necessitats i possibilitats de la cooperació industrial en el marc de la política econòmica i particularment en plans i programes econòmics nacionals;

consideren desitjable que els socis, en signar contractes de cooperació industrial, parin prou esment a les previsions relatives a l'extensió de l'ajut mutu necessari i al subministrament de la informació necessària durant l'aplicació d'aquests contractes sobretot per tal d'assolir el nivell tècnic i la qualitat necessaris dels productes de tal cooperació;

reconeixen la utilitat d'una participació incrementada de societats petites i mitjanes en els projectes de cooperació industrial.

Projectes d'interès comú

Els Estats participants,

Considerant que, mitjançant uns esforços comuns, el seu potencial econòmic i els seus recursos naturals permeten una cooperació a llarg termini en la realització, àdhuc a nivell regional o sub-regional, de projectes majors d'interès comú, i que aquests podran contribuir a accelerar el desenvolupament econòmic dels països participants,

Considerant desitjable que s'acordi a les organitzacions, empreses i societats competents de tots els països la possibilitat d'indicar el seu interès en participar en tals projectes i, en cas d'acord, de prendre part en la seva realització,

Notant que les previsions adoptades per la Conferència sobre la cooperació industrial es podran aplicar també a projectes d'interès comú,

consideren que cal estimular, on escaigui, la investigació per organitzacions, empreses i societats competents i interessades de les possibilitats de dur a terme projectes d'interès comú en els àmbits dels recursos energètics, de l'explotació de matèries primes i de transports i comunicacions;

consideren desitjable que les organitzacions, empreses i societats que explorin les possibilitats de participar en projectes d'interès comú, facin un inter-

canvi amb els seus socis potencials, mitjançant les vies apropiades, de la informació econòmica, jurídica, financera i tècnica necessària a aquests projectes;

consideren que els àmbits dels recursos energètics, sobretot petroli, gas natural i carbó, i de l'extracció i del processament de matèries primes minerals, sobretot mena de ferro i bauxita, són apropiats per reforçar la cooperació econòmica a llarg termini i per desenvolupar el comerç que en pogués resultar;

consideren que hi ha també possibilitats de projectes d'interès comú encaminats a una cooperació econòmica a llarg termini en els àmbits següents:

intercanvis de força elèctrica dintre Europa per tal d'utilitzar com més racionalment possible la capacitat de les generadores d'electricitat;

cooperació en la recerca de noves fonts d'energia i sobretot en l'àmbit de l'energia nuclear;

el desenvolupament de xarxes viàries i cooperació encaminada a establir a Europa una xarxa navegable coherent;

cooperació en la recerca i en el perfeccionament d'equipament per operacions de transport multimodals i per la manipulació de containers;

recomanen que els Estats interessats en projectes d'interès comú considerin sota quines condicions seria possible establir-los i, si així ho desitgen, creïn les condicions necessàries a la seva realització efectiva.

3. Previsions relatives a la cooperació comercial i industrial

Harmonització d'estàndards

Els Estats participants,

Reconeixent que el desenvolupament d'una harmonització internacional dels estàndards i normes tècniques i d'una cooperació internacional en l'àmbit de la certificació és un mitjà important per eliminar els obstacles tècnics a la cooperació comercial i industrial internacional, facilitant així el seu desenvolupament i incrementant la productivitat,

reafirmen el seu interès en assolir l'harmonització internacional com més àm-

plia possible d'estàndards i normes tècniques;

manifesten la seva disposició a promoure acords internacionals i altres arranjaments apropiats per l'acceptació de certificats de conformitat a estàndards i normes tècniques;

consideren desitjable que s'incrementi la cooperació internacional per l'estandardització, sobretot mitjançant el recolzament de les activitats d'organitzacions intergovernamentals i altres apropiades en aquest àmbit.

Arbitratge

Els Estats participants,

Considerant que la resolució prompta i equitativa dels litigis que puguin sorgir arran de transaccions comercials relacionades amb béns i serveis i contractes per la cooperació industrial contribuiria a potenciar i a facilitar el comerç i la cooperació,

Considerant que l'arbitratge és un mitjà apropiat per resoldre tals litigis,

recomanen, on escaigui, a les organitzacions, empreses i societats dels seus països que incloguin clàusules d'arbitratge en els contractes comercials i de cooperació industrial, o en acords especials;

recomanen que les previsions relatives a l'arbitratge prevegin un arbitratge segons una sèrie de regles d'arbitratge mútuament acceptable i permetin l'arbitratge en un país tercer, tenint presents acords intergovernamentals i altres ja existents en aquest àmbit.

Arranjaments bilaterals específics

Els Estats participants,

Conscients de la necessitat de facilitar el comerç i de promoure l'aplicació de noves formes de cooperació industrial,

consideraran favorablement la signatura, en casos apropiats, d'acords bilaterals específics relacionats amb diversos problemes d'interès mutu en els àmbits dels intercanvis comercials i de la cooperació industrial, sobretot per tal d'evitar la doble imposició i de facilitar la transferència de beneficis i la devolució del valor dels actius invertits.

4. Ciència i tecnologia

Els Estats participants,

Convençuts que la cooperació científica i tècnica constitueix una contribució important al reforçament de la seguretat i de la cooperació entre ells, en allò que ajuda la resolució efectiva de problemes d'interès comú i el millorament de les condicions de vida humana,

Considerant que en desenvolupar dita cooperació, és important promoure la posta en comú d'informació i d'experiències, facilitant l'estudi i la transferència d'assoliments científics i tecnològics, així com l'accés a tals assoliments sobre una base d'avantatge mutu i en àmbits de cooperació acordats entre els interessats,

Considerant que els socis potencials, és a dir les organitzacions, institucions, empreses, científics i tecnòlegs dels Estats participants, són qui han de determinar les ocasions de cooperació mútuament beneficiosa i d'elaborar-ne els detalls,

Afirmant que tal cooperació es pot desenvolupar i realitzar bilateralment i multilateralment a nivells governamental i no governamental, per exemple mitjançant acords intergovernamentals i altres programes internacionals, projectes de cooperació i vies comercials, tot i utilitzant també diverses formes de contacte, incloent-hi contactes directes i individuals,

Conscients de la necessitat de prendre mesures per millorar més la cooperació científica i tecnològica entre ells,

Possibilitats de millorar la cooperació

Reconeixen que hi ha possibilitats de millorar més la cooperació científica i tecnològica, i a aquest fi manifesten la seva intenció d'eliminar obstacles a tal cooperació, sobretot mitjançant:

la millora de les ocasions per l'intercanvi i la divulgació d'informació científica i tecnològica entre els interessats en la recerca i cooperació científica i tecnològica, incloent-hi informació sobre l'organització i la realització de tal cooperació;

la realització oportuna i el millorament organitzatiu, incloent-hi programes, de visites internacionals de científics i

especialistes relacionades amb intercanvis, conferències i cooperació;

la utilització més àmplia de vies i activitats comercials per la recerca científica i tecnològica aplicada i per la transferència d'assoliments aconseguits en aquest àmbit, tot i facilitant informació sobre drets de propietat intel·lectual i industrial i protecció dels mateixos;

Àmbits de cooperació

Consideren que hi ha possibilitats d'incrementar la cooperació dintre les zones donades a continuació com exemples, notant que els socis potencials en els països participants són qui han d'identificar i desenvolupar projectes i arranjaments d'interès i benefici mutus:

Agricultura

Recerques sobre nous mètodes i tecnologies per incrementar la productivitat del conreu de plantes i de la ramaderia; l'aplicació de la química a l'agricultura; el disseny, la construcció i la utilització de maquinària agrícola; les tecnologies d'irrigació i altres obres per millorar terres agrícoles.

Energia

Noves tecnologies per produir, transportar i distribuir energia, encaminades a millorar l'ús de combustibles i fonts hidroenergètiques existents així com recerques en l'àmbit de noves fonts d'energia, incloent-hi energia nuclear, solar i geotèrmica;

Noves tecnologies, ús racional de recursos

Recerques sobre noves tecnologies i equipament encaminat sobretot a reduir el consum d'energia i a minimitzar o eliminar les pèrdues;

Tecnologia del transport

Recerques sobre els mitjans de transport i la tecnologia aplicada al desenvolupament i a l'operació de xarxes de transport internacionals, nacionals i urbanes, incloent-hi el transport de contenidors i la seguretat del transport;

Física

Estudi de problemes de física d'alta energia i de física de plasma; recerques en l'àmbit de la física teòrica i de la física nuclear experimental;

Química

Recerques sobre problemes d'electroquímica i de química polimèrica, de productes naturals, de metalls i aliatges, així com el desenvolupament d'una tecnologia química millorada, sobretot el processament de materials; aplicació pràctica dels darrers assoliments de la química a la indústria, a la construcció i a altres sectors de l'economia;

Meteorologia i hidrologia

Recerques meteorològiques i hidrològiques, incloent-hi mètodes de recollir, avaluar i transmetre dades i d'utilitzar-les per previsions meteorològiques i hidrològiques;

Oceanografia

Recerques oceanogràfiques, incloent-hi l'estudi de les interaccions aire/mar;

Recerques sismològiques

Estudi i previsió de terratrèmols i canvis geològics associats; desenvolupament i recerques tecnològiques sobre construccions antisísmiques;

Recerques sobre la glaciologia, el permagel i els problemes de la vida en condicions de fred

Recerques sobre la glaciologia i el permagel; tecnologies de transport i construcció; l'adaptació humana als extrems de clima i canvis en les condicions de vida de poblacions autòctones;

Tecnologies informàtiques, de comunicació i d'informació

Desenvolupament de sistemes informàtics així com de telecomunicacions i informació; tecnologia associada als ordinadors i a les telecomunicacions, incloent-hi la seva utilització per sistemes de gestió, per processos productius, per l'automatització, per l'estudi de problemes econòmics, en la recerca científica i per recollir, processar i divulgar informació;

Recerques sobre l'espai

L'exploració espacial i l'estudi dels recursos naturals de la terra i de l'ambient natural mitjançant detecció remota amb l'ajut de satèl·lits i coets de sondeig;

Medicina i salut pública

Recerques sobre malalties cardiovasculars, tumorals i virals, biologia molecular, neurofisiologia; desenvolupament i

prova de drogues noves; estudi de problemes actuals de pediatria, gerontologia, i l'organització i les tècniques dels serveis mèdics;

Recerques mediambientals

Recerques sobre problemes científics i tecnològics específics relacionats amb l'ambient humà.

Formes i mètodes de la cooperació

Manifesten la seva opinió que la cooperació científica i tecnològica deuria fer servir sobretot les formes i els mètodes següents:

l'intercanvi i la circulació de llibres, periòdics i altres publicacions i papers científics i tecnològics entre les organitzacions, institucions científiques i tecnològiques, empreses i els científics i tecnòlegs interessats així com la participació en programes internacionals per resumir i indexar publicacions;

intercanvis i visites així com altres contactes i comunicacions directes entre científics i tecnòlegs, sobre una base d'acord mutu i altres arranjaments, per finalitats com ara són consultes, ponències i investigacions, incloent-hi l'ús de laboratoris, biblioteques científiques i altres centres de documentació relacionats;

la celebració de conferències internacionals i nacionals, simposis, seminaris, cursos i altres reunions de naturalesa científica i tecnològica, que comportessin la participació de científics i tecnòlegs estrangers;

la preparació i realització conjunta de programes i projectes d'interès mutu, sobre una base de consulta i acord entre tots els interessats, incloent-hi, on sigui possible i escaigui, intercanvis d'experiències i resultats de recerques, i la correlació de programes de recerques entre institucions de recerca i organitzacions científiques i tecnològiques;

l'ús de vies i mètodes comercials per identificar i transferir desenvolupaments tecnològics i científics, incloent-hi la signatura d'arranjaments de cooperació de benefici mutu entre societats i empreses en àmbits convinguts entre elles i per dur a terme conjuntament, on escaigui, recerques i

programes i projectes de desenvolupament;

consideren desitjable que els intercanvis periòdics de punts de vista i d'informació sobre la política científica tinguin lloc, sobretot intercanvis sobre problemes generals d'orientació i gestió de recerques i la qüestió d'una millor utilització d'equipament científic i experimental de gran escala, sobre una base cooperativa;

recomanen que en desenvolupar la cooperació en l'àmbit de ciència i tecnologia, s'utilitzin plenament les pràctiques ja existents de cooperació bilateral i multilateral, incloent-hi la de naturalesa regional o sub-regional, conjuntament amb les formes i els mètodes de cooperació descrits en aquest document;

recomanen a més que s'utilitzin de manera més eficaç les possibilitats i capacitats d'organitzacions internacionals existents, intergovernamentals i no governamentals, vinculades amb ciència i tecnologia, per tal de millorar intercanvis d'informació i experiències, així com per desenvolupar altres formes de cooperació en àmbits d'interès comú, per exemple:

a la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides, estudi de les possibilitats d'augmentar la cooperació multilateral, tenint presents models de projectes i recerca utilitzats en diverses organitzacions internacionals; i per esponsorar conferències, simposis i grups d'estudi i treball com ara aquells que reunissin científics i tecnòlegs joves amb especialistes eminents del seu camp;

mitjançant la seva participació en determinats programes de cooperació científica i tecnològica internacionals, incloent-hi aquells de la UNESCO i d'altres organitzacions internacionals, seguir un progrés continuat cap a les metes de tals programes, notablement aquells de l'UNISIST, sobretot respecte a una guia de política d'informació, consell tècnic, contribucions d'informació i processament de dades.

5. Medi ambient

Els Estats participants,

Afirmant que la protecció i la millora del medi ambient així com la protecció de la natura i la utilització racional dels seus recursos en l'interès de les generacions actual i futures, és una de les tasques d'importància major pel benestar dels pobles i pel desenvolupament econòmic de tots els països i que molts problemes mediambientals, sobretot a Europa, es podran resoldre efectivament només a través d'una cooperació estreta,

Reconeixent que cadascun dels Estats participants, en acord amb els principis del dret internacional, deuria assegurar, en un esperit de cooperació, que les activitats realitzades en el seu territori no provoquin una degradació mediambiental en un altre Estat o en zones més enllà dels límits de la jurisdicció nacional,

Considerant que l'èxit de tota política mediambiental pressuposa que tots els grups de població i totes les forces socials, conscients de les seves responsabilitats, ajudaran a protegir i a millorar el medi ambient, cosa que necessita una acció educativa continuada i detallada, sobretot pel que fa a la joventut,

Afirmant que l'experiència ha demostrat que el desenvolupament econòmic i el progrés tecnològic han de ser compatibles amb la protecció del medi ambient i la preservació de valors històrics i culturals; que s'evita millor danyar el medi ambient mitjançant mesures de prevenció; i que l'equilibri ecològic s'ha de preservar en explotar i gestionar els recursos naturals,

Metes de la cooperació

Acorden adoptar les següents metes de cooperació, sobretot:

estudiar, per tal de solucionar-los, aquells problemes mediambientals que per la seva naturalesa tinguin una dimensió multilateral, bilateral, regional o sub-regional així com estimular el desenvolupament d'una aproximació interdisciplinària als problemes mediambientals;

augmentar l'eficàcia de mesures nacionals i internacionals per la protecció del medi ambient, comparant i, si escau, harmonitzant els mètodes de

col·lecció i d'anàlisi dels fets, millorant el coneixement dels fenòmens de pol·lució i la utilització racional dels recursos naturals mitjançant l'intercanvi d'informació, l'harmonització de les definicions i l'adopció en la mesura del possible d'una terminologia comuna en l'àmbit mediambiental;

prendre les mesures necessàries a una aproximació de les polítiques mediambientals i, on sigui possible i escaigui, harmonitzar-les;

estimular, on sigui possible i escaigui, els esforços nacionals i internacionals realitzats per les seves organitzacions, empreses i societats interessades en desenvolupar, produir i millorar equipament encaminat a controlar, protegir i millorar el medi ambient.

Àmbits de cooperació

Per assolir aquests objectius, els Estats participants faran servir cada ocasió oportuna per cooperar en l'àmbit mediambiental i sobretot dintre les zones descrites a continuació com exemples:

Control de la pol·lució aèria

Desulfurització dels combustibles fòssils i gasos d'escapament; control de pol·lució per metalls pesats, partícules, aerosols, òxids de nitrogen, sobretot aquells emesos per transport, generadors d'electricitat i altres fàbriques industrials; sistemes i mètodes per observar i controlar la pol·lució aèria i els seus efectes, incloent-hi la transportació a llarga distància de pol·luents aeris;

Control de la pol·lució aquàtica i la utilització d'aigua dolça

Prevenició i control de pol·lució aquàtica, sobretot de rius transfronterers i llacs internacionals; tècniques per millorar la qualitat de l'aigua i més desenvolupament de mitjans per la purificació d'efluents industrials i de clivigueram municipal; mètodes per avaluar recursos d'aigua dolça i millora del seu ús, sobretot mitjançant el desenvolupament de mètodes de producció que pol·lueixin menys i portin a menys consum d'aigua dolça;

Protecció del medi ambient marítim

Protecció de l'ambient marítim dels Estats participants, i sobretot del Mediterrani, contra pol·luents emanants de fonts

terrestres i aquells emanants de barques i altres vaixells, notablement les substàncies nocives llistades als Annexos I i II al Conveni de Londres sobre la Prevenció de la Pol·lució Marítima mitjançant l'Abocament de Residus i Altres Substàncies; problemes de mantenir equilibris ecològics i cadenes d'alimentació marítimes, sobretot aquells problemes que puguin sorgir de l'exploració i explotació i de recursos biològics i minerals de les mars i del llit de les mars;

Utilització de terres i sòls

Problemes associats amb un ús més eficaç de terres, incloent-li millorament, reclamació i recultiu de terres; control de pol·lució del sòl, erosió per aigua i aire, així com altres formes de degradació del sòl; manteniment i increment de la productivitat de sòls parant degudament esment als possibles efectes negatius derivats de l'aplicació d'abonaments químics i pesticides;

Conservació de la naturalesa i reserves naturals

Protecció de la naturalesa i de les reserves naturals; conservació i manteniment dels recursos genètics existents, sobretot d'espècies rares d'animals i plantes; conservació de sistemes ecològics naturals; establiment de reserves naturals i altres paisatges i zones protegits, incloent-li la seva utilització per la recerca, pel turisme, per l'esbarjo i per altres finalitats;

Millorament de condicions mediambientals en zones de població humana

Condicions mediambientals associades amb transport, habitatge, zones industrials, desenvolupament i planificació urbanístics, sistemes de subministrament d'aigua i clivigueram; avaluació dels efectes nocius del soroll i mètodes de control del soroll; col·lecció, tractament i utilització de residus, incloent-hi la recuperació i el reciclatge de materials; recerques sobre substituïts per substàncies no biodegradables;

Recerques fonamentals, control, previsió i avaluació de canvis mediambientals

Estudi dels canvis de clima, paisatges i equilibris ecològics sota l'impacte tant de factors naturals com d'activitats huma-

nes; previsió de possibles canvis genètics en flora i fauna com a resultat de pol·lució mediambiental; harmonització de dades estadístiques, desenvolupament de conceptes i sistemes científics de control de xarxes, mètodes estandarditzats per observar, mesurar i avaluar canvis a la biosfera; avaluació dels efectes dels nivells de pol·lució i degradació mediambientals sobre la salut humana; estudi i desenvolupament de criteris i estàndards per diversos pol·luents mediambientals i reglamentació de la producció i utilització de diversos productes;

Mesures legals i administratives

Mesures legals i administratives per la protecció del medi ambient, incloent-hi procediments per determinar avaluacions d'impacte mediambiental.

Formes i mètodes de cooperació

Els Estats participants declaren que els problemes relacionats amb la protecció i el millorament del medi ambient seran resolts sobre una base tant bilateral com multilateral, àdhuc regional i sub-regional, utilitzant plenament les modalitats i formes de cooperació ja existents. Desenvoluparan la cooperació en l'àmbit mediambiental sobretot tenint present la Declaració d'Estocolm sobre l'Ambient Humà, les resolucions pertinents de l'Assemblea General de les Nacions Unides i el simposi de Praga sobre els problemes mediambientals de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides.

Els Estats participants estan decidits que la cooperació en l'àmbit mediambiental es realitzarà particularment mitjançant:

intercanvis d'informació, documentació i resultats de recerques científiques i tècnics, incloent-hi informació sobre la manera de determinar els possibles efectes sobre el medi ambient d'activitats tècniques i econòmiques;

organització de conferències, simposis i reunions d'experts;

intercanvis de científics, especialistes i estagiaris;

preparació i realització conjunta de programes i projectes per estudiar i

resoldre diversos problemes de protecció mediambiental;

harmonització, on sigui oportú i necessari, d'estàndards i normes de protecció del medi ambient, sobretot per tal d'evitar possibles dificultats comercials que puguin sorgir dels esforços de resoldre els problemes ecològics dels processos productius i que tinguin a veure amb l'assoliment de certes qualitats mediambientals en productes manufacturats;

consultes sobre diversos aspectes de la protecció mediambiental convingudes entre països interessats, sobretot en relació amb problemes susceptibles de tenir conseqüències internacionals.

Els Estats participants desenvoluparan més tal cooperació:

en promoure el progressiu desenvolupament, codificació i aplicació del dret internacional com un mitjà de preservar i millorar l'ambient humà, incloent-hi principis i pràctiques, acceptats per ells, relacionats amb la pol·lució i altres danys mediambientals provocats per activitats dintre la jurisdicció o control dels seus Estats i que afectin altres països i regions;

en recolzar i promoure l'aplicació de Convenis internacionals pertinents, dels quals siguin signataris, sobretot d'aquells encaminats a impedir i combatre la pol·lució marina i d'aigua dolça, recomanant als Estats que ratifiquin Convenis ja signats i que contemplin les possibilitats d'acceptar altres Convenis apropiats dels quals no siguin actualment signataris;

en propugnar la inclusió, on sigui possible i escaigui, de les diverses àrees de cooperació en els programes de treball de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides, recolzant tal cooperació en el marc de la Comissió i en el del Programa Mediambiental de les Nacions Unides, i tenint present el treball d'altres organitzacions internacionals competents de les quals siguin membres;

en utilitzar més àmpliament, en totes les modalitats de cooperació, d'informació ja disponible en fonts nacionals i internacionals, incloent-hi criteris internacionalment convinguts, i en utilit-

zar les possibilitats i capacitats de diverses organitzacions internacionals competents.

Els Estats participants acorden fer les recomanacions següents sobre mesures específiques:

desenvolupar mitjançant la cooperació internacional un ampli programa per controlar i avaluar la transportació a gran distància de pol·luents aeris, començant pel diòxid de sofre i possiblement passant a altres pol·luents, i a aquest fi tenir presents els elements de base d'un programa de cooperació identificats pels experts que es van reunir a Oslo al mes de desembre 1974 a la invitació de l'Institut Noruec per la Investigació Aèria;

propugnar que en el marc de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides es realitzi un estudi de procediments i experiències pertinents relacionades amb les activitats de governs en desenvolupar les capacitats dels seus països per preveure adequadament les conseqüències mediambientals de les activitats econòmiques i del desenvolupament tecnològic.

6. La cooperació en altres àmbits

El desenvolupament del transport

Els Estats participants,

Considerant que la millora de les condicions del transport constitueix un dels factors essencials pel desenvolupament de cooperació entre ells,

Considerant que cal estimular el desenvolupament del transport i la resolució de problemes existents per mitjans nacionals i internacionals apropiats,

Tenint present el treball que duen a terme sobre aquests temes organitzacions internacionals existents, sobretot el Comitè pel Transport Terrestre de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides,

noten que la rapidesa del progrés tècnic en els diversos sectors del transport fa que sigui desitjable un desenvolupament de la cooperació i un increment dels intercanvis d'informació entre ells;

es declaren a favor d'una simplificació i harmonització de les formalitats administratives en l'àmbit del transport internacional, sobretot a les fronteres;

consideren desitjable que es promogui, tot i tenir en compte les seves circumstàncies nacionals individuals en aquest sector, l'harmonització de les previsions administratives i tècniques relatives a la seguretat del transport viari, ferroviari, fluvial, aeri i marítim;

manifesten la seva intenció d'estimular el desenvolupament del transport terrestre internacional de passatgers i béns així com de les possibilitats d'una participació adequada en tal transport sobre una base d'avantatge recíproc;

es declaren a favor, amb respecte degut dels seus drets i compromisos internacionals, de l'eliminació de desigualtats derivades de les previsions legals aplicades a la circulació per vies aquàtiques terrestres que estiguin subjectes a convenis internacionals i, particularment, de la desigualtat en l'aplicació d'aquelles previsions; i a aquest fi inviten els Estats membres de la Comissió Central per la Navegació del Rin, de la Comissió del Danubi i d'altres organismes a desenvolupar el treball i els estudis actualment en curs de realització, sobretot a la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides;

manifesten la seva disposició, per tal de millorar el transport ferroviari internacional i amb respecte degut dels seus drets i compromisos internacionals, a treballar per l'eliminació de dificultats derivades de desigualtats en previsions legals internacionals existents que regeixen el transport ferroviari recíproc de passatgers i béns entre els seus territoris;

manifesten el desig que s'intensifiqui el treball actualment en curs de realització per organitzacions internacionals existents en l'àmbit del transport, sobretot el del Comitè pel Transport Terrestre de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides, i manifesten la seva intenció de contribuir-hi pels seus esforços;

consideren que un estudi per part dels Estats participants de les seves possibilitats d'adherir als diversos convenis o a la qualitat de membre d'organitzacions in-

ternacionals especialitzades en matèria de transport així com els seus esforços per aplicar convenis un cop ratificats, podria contribuir a reforçar la seva cooperació en aquest àmbit;

La promoció del turisme

Els Estats participants,

Conscients de la contribució feta pel turisme internacional al desenvolupament de la comprensió mútua entre els pobles, al coneixement incrementat dels assoliments d'altres països en diversos àmbits i al progrés econòmic, social i cultural,

Reconeixent la interrelació entre el desenvolupament del turisme i les mesures preses en altres àmbits de l'activitat econòmica,

manifesten la seva intenció d'estimular el turisme sobre una base tant individual com col·lectiva, sobretot:

en estimular el millorament de la infraestructura turística i de la cooperació en aquest àmbit;

en estimular la realització de projectes turístics conjunts, incloent-hi la cooperació tècnica, sobretot quan la suggereix la proximitat territorial i la convergència dels interessos turístics;

en estimular l'intercanvi d'informació, incloent-hi lleis i normes pertinents, estudis, dades i documentació relacionada amb el turisme, i en millorar l'estadística per tal de facilitar la seva comparabilitat;

en tractar en un esperit positiu les qüestions relacionades amb l'al·locació de mitjans financers pels viatges turístics a l'estranger, tenint presents les seves possibilitats econòmiques, i també les relacionades amb les formalitats exigides per tals viatges, tenint presents les altres previsions sobre el turisme adoptades per la Conferència;

en facilitar les activitats d'agències de viatge i companyies de transport de passatgers estrangeres en la promoció del turisme internacional;

en estimular el turisme fora de temporada alta;

en estudiar les possibilitats d'intercanviar especialistes i estudiants en el sec-

tor turístic per tal de millorar les seves qualificacions;

en promoure conferències i simposis sobre la planificació i el desenvolupament del turisme;

consideren desitjable que es realitzin, en el marc internacional apropiat i amb la cooperació dels organismes nacionals pertinents, estudis detallats sobre el turisme, sobretot:

un estudi comparatiu de l'estatus i de les activitats de les agències de viatge i de les maneres d'assolir una millor cooperació entre elles;

un estudi dels problemes provocats per la concentració de vacances per temporada, amb l'objectiu final d'estimular el turisme fora de les temporades de punta;

estudis dels problemes que sorgeixen en zones en què el turisme ha danyat el medi ambient;

consideren també que els interessats podrien voler estudiar les qüestions següents:

la uniformitat de la classificació hotelera; i

les rutes turístiques que passen per dos o més països;

s'esforçaran, on sigui factible, a assegurar que el desenvolupament del turisme no danyi el medi ambient i el patrimoni artístic, històric i cultural dels seus països respectius;

seguiran la seva cooperació en l'àmbit del turisme bilateralment i multilateral per tal d'assolir els objectius suara esmentats.

Aspectes econòmics i socials de mà d'obra migrant

Els Estats participants,

Considerant que els moviments de treballadors a Europa han arribat a proporcions substancials i que constitueixen un factor econòmic, social i humà important tant pels països de recepció com pels països d'origen,

Reconeixent que les migracions dels treballadors han provocat també una sèrie de problemes econòmics, socials, hu-

mans i altres tant als països de recepció com als països d'origen,

Tenint degudament presents les activitats en aquest àmbit de les organitzacions internacionals competents, més especialment les de l'Organització Internacional del Treball,

són de l'opinió que els problemes que sorgeixen bilateralment de la migració de treballadors a Europa així com entre els Estats participants, haurien de ser tractats pels directament interessats per resoldre aquests problemes al seu interès mutu a la llum de la preocupació de cada Estat interessat a tenir degudament presents les necessitats derivades de la seva situació socio-econòmica, parant esment a l'obligació de cada Estat de complir els acords bilaterals i multilaterals dels quals és signatari, i en presència dels objectius següents:

estimular els esforços dels països d'origen encaminats a incrementar les possibilitats d'ocupació laboral pels seus nacionals dintre els seus propis territoris, sobretot en desenvolupar la cooperació econòmica apropiada a aquesta finalitat i idònia pels països de recepció i els països d'origen en qüestió;

assegurar, mitjançant col·laboració entre el país de recepció i el país d'origen, les condicions en les quals podria tenir lloc el moviment ordenat de treballadors, i alhora protegir el seu benestar personal i social i, si escau, organitzar el reclutament de treballadors migrants i proporcionar-los una formació elemental lingüística i vocacional;

assegurar igualtat de drets entre treballadors migrants i nacionals del país de recepció quant a les condicions d'ocupació laboral i treball i seguretat social, i provar d'assegurar que els treballadors migrants puguin gaudir de condicions de vida satisfactòries, sobretot condicions d'habitatge;

provar d'assegurar que en la mesura del possible els treballadors migrants puguin gaudir de les mateixes oportunitats que els nacionals dels països de recepció per trobar altra feina apropiada en el cas de quedar aturats;

considerar favorablement la facilitació d'una formació vocacional als treballadors migrants i en la mesura del possible

una instrucció gratuïta en la llengua del país de recepció, en el marc del seu treball;

confirmar el dret dels treballadors migrants de rebre en la mesura del possible informació regular en la seva pròpia llengua, cobrint tant el seu país d'origen com el país de recepció;

assegurar que els fills dels treballadors migrants establerts al país de recepció tinguin accés a l'ensenyança que normalment s'hi imparteix, en les mateixes condicions que els fills d'aquell país, i permetre a més que rebin una ensenyança suplementària en la seva pròpia llengua, cultura nacional, història i geografia;

tenir present que els treballadors migrants, sobretot aquells que han adquirit qualificacions, amb la seva tornada al propi país al cap d'un cert temps poden ajudar a remeiar qualsevol mancança de mà d'obra qualificada existent al seu país d'origen;

facilitar en la mesura del possible la reunió de treballadors migrants amb les seves famílies;

Considerar favorablement els esforços dels països d'origen d'atraure els estalvis dels treballadors migrants per tal d'incrementar en el marc del seu desenvolupament econòmic unes oportunitats idònies per l'ocupació laboral, facilitant així la reintegració de dits treballadors quan tornin a casa seva.

Formació de personal

Els Estats participants,

Conscients de la importància de la formació i de la formació superior de personal professional i tècnics pel desenvolupament econòmic de cada país,

es declaren disposats a estimular cooperació en aquest àmbit, notablement en promoure l'intercanvi d'informació sobre institucions, programes i mètodes de formació i formació superior, a la disposició de personal professional i tècnics en els diferents sectors de l'activitat econòmica, i especialment en tècniques de gestió, planificació pública, agricultura, comercials i bancàries;

consideren desitjable que es desenvolupin, en condicions mútuament accep-

tables, intercanvis de personal professional i tècnics, sobretot mitjançant activitats de formació, de la qual es deixaria als organismes competents i interessats dels Estats participants de debatre les modalitats - durada, finançament, nivells d'ensenyança i qualificació dels participants potencials;

es declaren a favor d'estudiar, per les vies apropiades, les possibilitats de cooperar en l'organització i realització de formació vocacional al lloc de treball, més particularment en el cas de professions que comportin tècniques modernes.

Qüestions relatives a la seguretat i a la cooperació en el Mediterrani

Els Estats participants,

Conscients dels aspectes geogràfics, històrics, culturals, econòmics i polítics de la seva relació amb els Estats mediterranis no participants,

Convençuts que la seguretat a Europa s'ha de considerar en el context més ampli de la seguretat mundial i que està íntimament lligada a la seguretat en la zona mediterrània com a conjunt, i el procés de millorar la seguretat no s'hauria de limitar doncs a Europa sinó que s'hauria d'estendre a altres parts del món, i particularment a la zona mediterrània,

Creient que el reforçament de la seguretat i la intensificació de la cooperació a Europa estimularien processos positius a la regió mediterrània, i manifestant la seva intenció de contribuir a la pau, a la seguretat i a la justícia en la regió, finalitats en les quals els Estats participants i els Estats mediterranis no participants tenen un interès comú,

Reconeixent la importància de les seves relacions econòmiques mútues amb els Estats mediterranis no participants i conscients del seu interès comú en desenvolupar més la cooperació,

Notant amb apreciació l'interès manifestat pels Estats mediterranis no participants en la Conferència des del seu inici, i havent tingut degudament presents les contribucions d'aquests,

Declaren la seva intenció:

de promoure el desenvolupament de relacions de bons veïns amb els Estats mediterranis no participants en acord amb els propòsits i els principis de la Carta de les Nacions Unides, sobre els quals es basen les seves relacions, i amb la Declaració sobre els Principis del Dret Internacional relatiu a les Relacions Amistoses i a la Cooperació entre els Estats de les Nacions Unides, i en aquest context a portar doncs les seves relacions amb els Estats mediterranis no participants en l'esperit dels principis establerts en la Declaració sobre els Principis que Guien les Relacions entre els Estats participants;

de provar d'incrementar la confiança mútua, en millorar més les seves relacions amb els Estats mediterranis no participants, per tal de promoure la seguretat i l'estabilitat en la zona mediterrània com a conjunt;

d'estimular, conjuntament amb els Estats mediterranis no participants, el desenvolupament d'una cooperació mútuament benèfica en els diferents sectors de l'activitat econòmica, especialment en l'increment dels intercanvis comercials sobre una base de consciència comuna de la necessitat de l'estabilitat i del progrés en les relacions comercials, dels seus interessos econòmics mutus, i dels desnivells en el desenvolupament econòmic, promovent així el seu avançament i benestar econòmic;

de contribuir a un desenvolupament diversificat de les economies dels Estats mediterranis no participants, tot i tenint degudament present els seus objectius de desenvolupament nacional, i a cooperar amb ells, sobretot en els sectors industrial, científic i tecnològic, en els seus esforços per assolir una millor utilització dels seus recursos, promovent així un desenvolupament més harmoniós de les relacions econòmiques;

d'intensificar els seus esforços i la seva cooperació sobre una base bilateral i multilateral amb els Estats mediterranis no participants, encaminats a millorar el medi ambient del Mediterrani, especialment protegint els recursos biològics i l'equilibri ecològic de la zona, mitjançant mesures apropiades, in-

cloent-hi la prevenció i el control de la pol·lució; a aquest fi i vista la situació actual, a cooperar mitjançant les organitzacions internacionals competents i especialment en el marc del Programa pel Medi Ambient de les Nacions Unides (UNEP);

de promoure més contactes i cooperació amb els Estats mediterranis no participants en altres àmbits pertinents.

Per tal de tirar endavant els objectius suara esmentats, els Estats participants també declaren la seva intenció de mantenir i ampliar els contactes i el diàleg iniciats per la CSCE amb els Estats mediterranis no participants per incloure tots els Estats del Mediterrani, per tal de contribuir a la pau, reduint les forces armades en la regió, reforçant la seguretat, reduint tensions en la regió, i ampliant l'abast de la cooperació, finalitats en què tots tenen un interès comú, i també per tal de definir més objectius comuns.

Els Estats participants, en el marc dels seus esforços multilaterals, provarien d'estimular el progrés i iniciatives apropiades i de procedir a un intercanvi de punts de vista per l'assoliment dels propòsits suara esmentats.

Cooperació en l'àmbit humanitari i altres àmbits

Els Estats participants,

Desitjant contribuir a reforçar la pau i la comprensió entre els pobles i a l'enriquiment espiritual de la personalitat humana sense distincions de raça, sexe, llengua o religió,

Conscients que un increment d'intercanvis culturals i educatius, una divulgació més estesa de la informació, contactes entre els pobles i la resolució de problemes humanitaris, contribuiran a l'assoliment d'aquests objectius,

Decidits doncs de cooperar entre ells sense distinció de sistemes polítics, econòmics i socials, per crear unes condicions millors en els àmbits suara esmentats, de desenvolupar i reforçar formes de cooperació existents i d'elaborar noves maneres apropiades a aquests objectius,

Convençuts que aquesta cooperació deuria tenir lloc amb un ple respecte dels

principis que guien les relacions entre els Estats participants establerts en el document pertinent,

Han adoptat el següent:

1. Contactes humans

Els Estats participants,

Considerant que el desenvolupament de contactes és un element important en el reforçament de les relacions amistoses i de la confiança entre els pobles,

Afirmant, en el context del seu esforç actual per millorar les condicions en aquest àmbit, la importància que acorden a les consideracions humanitàries,

Desitjant desenvolupar en aquest esperit, amb la continuació de la distensió, més esforços encaminats a assolir un progrés continu en aquest àmbit

I conscients que les qüestions pertinents a això han de ser resoltes pels Estats interessants en condicions mútuament acceptables,

Fan seu l'objectiu de facilitar moviments i contactes més lliures, individualment i col·lectivament, siguin privats o oficials, entre persones, institucions i organitzacions dels Estats participants, i el de contribuir a la resolució dels problemes humanitaris que puguin sorgir en aquest respecte,

Declaren la seva disposició a aquest fi a prendre les mesures que considerin apropiades i a signar els acords o arranjaments que escaiguin entre ells, i

Manifesten la seva intenció ara a procedir a aplicar el següent:

(a) Contactes i Reunions Regulars sobre la Base de Lligams Familiars

Per tal de promoure més desenvolupament de contactes sobre la base de lligams familiars, els Estats participants consideraran favorablement sol·licituds de viatge amb la finalitat de permetre que persones entrin al seu territori o en surtin temporalment, i sobre una base regular si es vol, per tal de visitar familiars.

Les sol·licituds de visites temporals per trobar-se amb familiars seran tramitades sigui quin sigui el país d'origen o destinació; les exigències de documents de viatge i visats existents s'aplicaran en

aquest esperit. La preparació i l'emissió de tals documents i visats s'efectuaran dintre terminis de temps raonables; s'acordarà un tractament prioritari als casos de necessitat urgent, com ara malaltia greu o defunció. Prendran les mesures que siguin necessàries per assegurar que siguin acceptables les taxes de documents de viatge oficials i visats.

Confirmen que la presentació d'una sol·licitud relacionada amb contactes sobre la base de lligams familiars no modificarà els drets i les obligacions del sol·licitant ni de familiars seus.

(b) Reagrupaments familiars

Els Estats participants tractaran en un esperit positiu i humanitari les sol·licituds de persones que desitgin reagrupar-se amb familiars seus, parant esment particularment a les sol·licituds de caràcter urgent - com ara sol·licituds per persones malaltes o grans.

Tractaran sol·licituds en aquest àmbit com més ràpidament millor.

Si cal, rebaixaran les taxes carregades en relació a aquestes sol·licituds per assegurar que estiguin a un nivell moderat.

Les sol·licituds de reagrupament familiar que no s'hagin concedit, es podran tornar a presentar al nivell apropiat i seran reconsiderades a terminis raonablement curts per les autoritats del país de residència o destinació, segons el cas; en tals circumstàncies les taxes es carregaran només quan es concedeixin les sol·licituds.

Les persones, de les quals la sol·licitud de reagrupament familiar ha estat concedida, podran endur-se o enviar les seves pertinences domèstiques i personals; a aquest fi, els Estats participants faran servir totes les possibilitats ofertes per la normativa existent.

Fins que s'hagin reagrupat els familiars d'una mateixa família, les reunions i els contactes entre ells podran tenir lloc d'acord amb les modalitats pels contactes sobre la base de lligams familiars.

Els Estats participants recolzaran els esforços de les Associacions de la Creu Roja i de la Creixent Roja relacionats amb els problemes de reagrupament familiar.

Confirmen que la presentació d'una sol·licitud de reagrupament familiar no

modificarà els drets i les obligacions del sol·licitant ni dels seus familiars.

L'Estat participant de recepció parará apropiadament esment a la qüestió de l'ocupació laboral de persones provinents d'altres Estats participants que estableixin la seva residència permanent en aquell Estat en relació a reagrupament familiar amb els seus ciutadans i vigilarà que se'ls facilitin oportunitats iguals a les de què gaudeixen els seus propis ciutadans pel que fa a ensenyança, assistència mèdica i seguretat social.

(c) Matrimonis entre ciutadans d'Estats diferents

Els Estats participants estudiaran favorablement i sobre la base de consideracions humanitàries les sol·licituds de permisos de sortida o d'entrada presentades per persones que han decidit casarse amb un ciutadà d'un altre Estat participant.

La tramitació i l'emissió dels documents requerits pels propòsits suara esmentats i pel casament seran d'acord amb les previsions acceptades pel reagrupament familiar.

Els Estats participants aplicaran igualment les previsions acceptades pel reagrupament familiar al tractament de sol·licituds presentades per parelles provinents d'Estats participants diferents, una vegada casades, perquè elles i els fills menors del seu matrimoni es puguin traslladar la seva residència permanent a un Estat en què l'un o l'altre tingui la seva residència habitual.

(d) Viatges per raons personals o professionals

Els Estats participants tenen la intenció de facilitar més viatges per raons personals o professionals per part dels seus ciutadans i a aquest fi tenen la intenció particularment:

de simplificar gradualment i administrar de manera flexible els procediments sortida i entrada;

d'agilitzar reglaments relacionats amb el moviment de ciutadans dels altres Estats participants dintre el seu territori, tenint degudament presents les necessitats de la seguretat.

Provaran d'abaixar gradualment, on calgui, les taxes de visats i documents de viatge oficials.

Tenen la intenció de considerar, si és necessari, els mitjans —incloent-hi, en quant sigui apropiat, la signatura de convenis consulars multilaterals o bilateral o d'altres acords o arranjaments pertinents— per millorar els arranjaments de provisió de serveis consulars, incloent-hi assistència legal i consular.

Confirmin que les fes, institucions i organitzacions religioses, practicant dintre el marc constitucional dels Estats participants, i els seus representants, poden en l'àmbit de les seves activitats tenir contactes i reunions entre ells i intercanviar informació.

(e) Millorament de les condicions del turisme individual o col·lectiu

Els Estats participants consideren que el turisme contribueix a un coneixement més ampli de la vida, cultura i història d'altres països, al creixement de comprensió entre els pobles, al millorament de contactes i a l'ús més ampli de l'oci. Tenen la intenció de promoure el desenvolupament del turisme individual o col·lectiu i sobretot tenen la intenció:

de promoure visites als seus països respectius en estimular la provisió de facilitats apropiades i la simplificació i l'acceleració de les formalitats necessàries a tals visites;

d'incrementar, sobre la base d'acords o arranjaments apropiats on calgui, la cooperació pel desenvolupament del turisme, particularment en considerar bilateralment maneres possibles d'incrementar la informació relacionada amb els viatges a altres països i amb la recepció i prestació de serveis a turistes, i altres qüestions relacionades d'interès mutu.

(f) Reunions entre gent jove

Els Estats participants tenen la intenció de fer avançar el desenvolupament de contactes i intercanvis entre gent jove en estimular:

un increment d'intercanvis i contactes sobre una base de termini curt o llarg entre gent jove que treballa, es forma o s'educa, mitjançant acords bilaterals

o multilaterals o programes regulars en tots els casos possibles;

l'estudi per part de les seves organitzacions de joventut de la qüestió de possibles acords relacionats amb marc de cooperació multilateral de la joventut;

acords o programes regulars relacionats amb l'organització d'intercanvis d'estudiants, de seminaris internacionals de la joventut, de cursos de formació professional i d'estudi de llengües estrangeres;

més desenvolupament del turisme de joventut i la provisió a aquest fi de facilitats apropiades;

el desenvolupament, on sigui possible, d'intercanvis, contactes i cooperació sobre una base bilateral o multilateral entre les seves organitzacions que representin amplis cercles de gent jove que treballa, es forma o s'educa;

la consciència entre els joves de la importància de desenvolupar la comprensió mútua i de reforçar les relacions amistoses i la confiança entre els pobles.

(g) Esport

Per desenvolupar els lligams i la cooperació existents en l'àmbit esportiu, els Estats participants estimularan contactes i intercanvis d'aquesta mena, incloent-hi reunions i competicions esportives de tota mena, sobre la base de les regles, normes i pràctiques internacionals establertes.

(h) Ampliació de contactes

Mitjançant més desenvolupament de contactes entre institucions governamentals i organitzacions i associacions no governamentals, incloent-hi organitzacions de dones, els Estats participants facilitaran la convocatòria de reunions així com viatges empresos per delegacions, grups i individuals.

2. Informació

Els Estats participants,

Conscients de la necessitat d'un coneixement i d'una comprensió cada vegada més amplis dels diversos aspectes de la vida en altres Estats participants,

Reconeixent la contribució d'aquest procés al creixement de la confiança entre els pobles,

Desitjant, amb el desenvolupament de comprensió mútua entre els Estats participants i amb el millorament ulterior de les seves relacions, continuar més esforços encaminats al progrés en aquest àmbit,

Reconeixent la importància de la divulgació d'informació dels altres Estats participants i d'un millor coneixement de tal informació,

Subratllant doncs el paper essencial i influent de les agències de premsa, ràdio, televisió, cinema i notícies, i dels periodistes que treballen en aquests sectors,

Fan seu l'objectiu de facilitar la divulgació més lliure i més àmplia d'informació de tota mena, d'estimular la cooperació en l'àmbit de la informació i l'intercanvi d'informació amb altres països i de millorar les condicions en què els periodistes d'un Estat participant exerceixin la seva professió en un altre Estat participant, i

Manifesten la seva intenció en particular:

(a) Millorament de la circulació, accessibilitat i intercanvi d'informació

(i) Informació oral

De facilitar la divulgació d'informació oral en estimular conferències i voltes de conferències dutes a terme per personalitats i especialistes dels altres Estats participants així com intercanvis d'opinió en reunions de taula rodona, seminaris, simposis, escoles d'estiu, congressos i altres reunions bilaterals i multilaterals.

(ii) Informació impresa

De facilitar el millorament de la divulgació en el seu territori de diaris i publicacions impreses, periòdiques i no periòdiques, dels altres Estats participants. Amb aquesta finalitat:

estimularan les seves societats i organitzacions competents a signar acords i contractes encaminats a incrementar gradualment les quantitats i el nombre de títols de diaris i publicacions importats dels altres Estats participants. Aquests acords i contractes deuriem mencionar en

particular les condicions més ràpides de lliurament i l'ús de les vies normals existents en cada país per la distribució de les seves pròpies publicacions i diaris, així com modalitats i mitjans de pagament acordats entre parts perquè es puguin assolir els objectius objecte d'aquests acords i contractes;

on calgui, prendran mesures apropiades per assolir els objectius suara esmentats i aplicar les previsions contingudes en els acords i contractes.

Per contribuir al millorament de l'accés del públic a publicacions impreses periòdiques i no periòdiques importades sobre les bases suara indicades. En particular:

estimularan un increment del nombre de llocs en què aquestes publicacions estiguin a la venda;

facilitaran la disponibilitat d'aquestes publicacions periòdiques durant congressos, conferències, visites oficials i altres esdeveniments internacionals i a turistes durant la temporada;

desenvoluparan les possibilitats d'abonar-s'hi segons les modalitats particulars a cada país;

milloraran les ocasions per llegir i manllevar aquestes publicacions en grans biblioteques públiques i les sales de lectura d'aquestes així com en biblioteques universitàries.

Tenen la intenció de millorar les possibilitats de conèixer butlletins d'informació oficial emesos per missions diplomàtiques i distribuïts per aquelles missions sobre la base d'arranjaments acceptables als interessats.

(iii) Informació filmada i emesa per ràdio

Per promoure el millorament de la divulgació d'informació filmada i emesa per ràdio. A aquest fi:

estimularan la més àmplia projecció i radiodifusió d'una més gran varietat d'informació gravada i filmada dels altres Estats participants que il·lustri els diferents aspectes de la vida en els seus països i rebuda sobre la base dels acords o arranjaments que siguin necessaris entre les organitzacions i societats directament interessades;

facilitaran la importació dels altres Estats participants per organitzacions i societats competents de material audio-visual gravat.

Els Estats participants noten l'increment de la divulgació d'informació emesa per ràdio i manifesten l'esperança que aquest procés continuï per tal de satisfer l'interès de la comprensió mútua entre els pobles i els objectius establerts per aquesta Conferència.

(b) Cooperació en l'àmbit de la informació

Per estimular la cooperació en l'àmbit de la informació sobre la base d'acords o arranjaments de termini curt o llarg. En particular:

afavoriran un increment de cooperació entre les organitzacions de medis de massa, incloent-hi agències de premsa, així com entre editorials i organitzacions;

afavoriran la cooperació entre organitzacions radiofòniques o de televisió públiques o privades, nacionals o internacionals, sobretot mitjançant l'intercanvi d'emissions de ràdio i televisió tant vives com gravades i mitjançant la coproducció i codifusió de tals programes;

estimularan trobades i contactes tant entre organitzacions de periodistes com entre periodistes dels Estats participants;

consideraran favorablement les possibilitats d'arranjaments entre publicacions periòdiques i entre diaris dels Estats participants per tal d'intercanviar i publicar articles;

estimularan l'intercanvi d'informació tècnica i l'organització de recerques conjuntes i reunions dedicades a l'intercanvi d'experiències i punts de vista entre experts en els àmbits de premsa, ràdio i televisió.

(c) Millorament de les condicions de treball de periodistes

Els Estats participants, desitjant millorar les condicions en què periodistes d'un Estat participant exerceixen la seva professió en un altre Estat participant, tenen en particular la intenció:

d'estudiar favorablement i dintre un termini apropiat i raonable sol·licituds de visats presentades per periodistes;

d'atorgar a periodistes permanentment acreditats dels Estats participants, sobre la base d'arranjaments, visats d'entrades i sortides múltiples de durada especificada;

de facilitar l'emissió a periodistes acreditats dels Estats participants de permisos de sojorn al seu país de residència temporal i, si i quan calgui, d'altres documents oficials que sigui apropiat que tinguin;

d'agilitzar, sobre una base de reciprocitat, els procediments per facilitar els viatges de periodistes dels Estats participants dintre el país on exerceixen la seva professió, i de facilitar oportunitats progressivament incrementades per tals viatges, subjectes a l'observança de reglaments relacionats amb l'existència de zones tancades per raons de seguretat;

d'assegurar que sol·licituds de tals viatges presentades per tals periodistes rebien en la mesura del possible una resposta ràpida, tenint present l'escala de temps de la sol·licitud;

d'incrementar les ocasions dels periodistes dels Estats participants per comunicar personalment amb les seves fonts, incloent-hi organitzacions i institucions oficials;

d'atorgar als periodistes dels Estats participants el dret d'importar, subjecte només a la seva reexportació, l'equipament tècnic (fotogràfic, cinematogràfic, de magnetòfon, ràdio i televisió) necessari per l'exercici de la seva professió; *(Tot i reconeixent que personal local apropiat està llogat per periodistes estrangers en molts casos, els Estats participants noten que les previsions suara esmentades s'apliquen, subjecte a l'observança dels reglaments pertinents, a persones de l'altre Estat participant llogades regularment i professionalment com tècnics, fotògrafs o cameramen de premsa, ràdio, televisió o cinema.)*

permetre que els periodistes dels altres Estats participants, acreditats permanentment o provisionalment, transmetin completament, normalment i

ràpidament als òrgans informatius que representen per mitjans reconeguts pels Estats participants els resultats de la seva activitat professional, incloent-hi gravacions i pel·lícula no revelada, per la seva publicació o emissió per ràdio o televisió.

Els Estats participants reafirmen que la pràctica legítima de la seva activitat professional no farà que els periodistes siguin passibles ni d'expulsió ni d'altres sancions. Si s'expulsa un periodista acreditat, serà assabentat dels motius d'aquesta expulsió i podrà presentar una sol·licitud perquè es reexaminei el seu cas.

3. Cooperació i intercanvis en l'àmbit de la cultura

Els Estats participants,

Considerant que els intercanvis i cooperació culturals contribueixen a una millor comprensió entre els pobles i així promouen una comprensió duradora entre els Estats,

Confirmant les conclusions ja formulades en aquest àmbit a nivell multilateral, particularment a la Conferència Intergovernamental sobre les Polítiques Culturals a Europa, organitzada per l'UNESCO a Hèlsinki al mes de juny de 1972, en què es va manifestar interès per la participació activa dels grups socials més amplis possibles en una vida cultural de més en més diversificada,

Desitjant, amb el desenvolupament de confiança mútua i el millorament ulterior de relacions entre els Estats participants, que continuïn més esforços encaminats al progrés en aquest àmbit

Disposats en aquest esperit a incrementar substancialment els seus intercanvis culturals, tant de persones com d'obres de cultura, i a desenvolupar entre ells una cooperació activa a nivell tant bilateral com multilateral en tots els àmbits culturals,

Convençuts que tal desenvolupament de les seves relacions mútues contribuirà a l'enriquiment de les cultures respectives, tot i respectant l'originalitat de cadascuna, i al reforçament entre ells d'una consciència de valors comuns, tot i continuant desenvolupant la cooperació cultural amb altres països del món,

Declaren que conjuntament s'imposen els objectius següents:

- (a) desenvolupar l'intercanvi mutu d'informació per tal de conèixer millor els assoliments culturals respectius,
- (b) millorar les facilitats per l'intercanvi i la divulgació de propietat cultural,
- (c) promoure l'accés de tots als assoliments culturals respectius,
- (d) desenvolupar contactes i cooperació entre persones actives en l'àmbit cultural,
- (e) buscar nous camps i formes de cooperació cultural,

Manifestar així la seva voluntat comuna d'emprendre accions progressives, coherents i de llarg termini per assolir els objectius de la present declaració; i

Manifestar la seva intenció ara de procedir a l'aplicació del següent:

Desenvolupament de relacions

Desenvolupar i millorar als diferents nivells cooperació i lligams en l'àmbit cultural, particularment en:

concloure, on escaigui, acords sobre una base bilateral o multilateral que prevegin el desenvolupament de relacions entre institucions estatals i organitzacions no governamentals competents en l'àmbit cultural i entre persones dedicades a activitats culturals, tenint present la necessitat tant de la flexibilitat com de la utilització òptima d'acords existents i tenint present que els acords i altres arranjaments constitueixen un mitjà important per desenvolupar la cooperació i els intercanvis culturals;

contribuir al desenvolupament de comunicació directa i cooperació entre institucions estatals i organitzacions no governamentals, incloent-hi, on calgui, comunicació i cooperació dutes a terme sobre la base d'acords i arranjaments especials;

estimular contactes i comunicacions directes entre persones dedicades a activitats culturals, incloent-hi, on calgui, contactes i comunicacions dutes a terme sobre la base d'acords i arranjaments especials.

Coneixement mutu

Dintre la seva competència per adoptar a nivell bilateral i multilateral mesures apropiades que donarien als seus pobles un coneixement mutu més comprensiu i complet dels seus assoliments en els diferents àmbits culturals, i entre elles:

estudiar conjuntament, si cal amb l'ajut de les organitzacions internacionals apropiades, la possible creació i estructuració a Europa d'un banc de dades culturals que recollís informació dels països participants i la posés sobre demanda a la disposició dels seus corresponents, i convocar a aquest fi una reunió d'experts dels Estats interessats;

considerar, si cal conjuntament amb organitzacions internacionals apropiades, maneres de recopilar a Europa un inventari de pel·lícules documentals de naturalesa cultural o científica dels Estats participants;

estimular exposicions de llibres més freqüents i estudiar la possibilitat d'organitzar periòdicament a Europa una exposició a gran escala de llibres dels Estats participants;

promoure l'intercanvi sistemàtic entre les institucions interessades i les editorials de catàlegs de llibres disponibles i de material de pre-publicació que inclogués en la mesura del possible totes les publicacions previstes; i promoure també l'intercanvi de material entre editorials d'enciclopèdies per tal de millorar la presentació de cada país;

estudiar conjuntament qüestions d'ampliar i millorar intercanvis d'informació en els diferents àmbits culturals, com ara són teatre, música, treball de biblioteca i també la conservació i restauració de propietat cultural.

Intercanvis i divulgació

Contribuir al millorament de les facilitats per l'intercanvi i la divulgació de propietat cultural, per mitjans apropiats, i particularment en:

estudiar les possibilitats d'harmonitzar i reduir les taxes relacionades amb els intercanvis comercials internacionals de llibres i altres materials culturals, i també de nous mitjans per assegurar obres d'art en exposicions a l'estranger i de reduir els riscos de danys o pèrdua

als quals aquestes obres estan exposades pel seu trasllat;

facilitar les formalitats duaneres, amb antelació pels programes d'esdeveniments artístics, de les obres d'art, materials i accessoris que consten en llistes convingudes pels organitzadors d'aquests esdeveniments;

estimular trobades entre representants d'organitzacions competents i societats pertinents per estudiar mesures dintre el seu camp d'activitat —com ara la simplificació de comandes, terminis per enviar subministres i modalitats de pagament— que poguessin facilitar els intercanvis comercials internacionals de llibres;

promoure el préstec i l'intercanvi de pel·lícules entre els seus instituts cinematogràfics i biblioteques cinematogràfiques;

estimular l'intercanvi d'informació entre els interessats sobre esdeveniments de caràcter cultural previstos en els Estats participants, en els àmbits en què sigui més apropiat com ara són música, teatre i les arts plàstiques i gràfiques, per tal de contribuir a la recopilació i publicació d'un calendari de tals esdeveniments, amb l'ajut si cal de les organitzacions internacionals apropiades;

estimular un estudi de l'impacte que podria tenir el desenvolupament previsible i una possible harmonització entre els interessats dels mitjans tècnics utilitzats per la divulgació cultural sobre el desenvolupament de la cooperació i dels intercanvis culturals, tot i parant esment a la preservació de la diversitat i originalitat de les seves cultures respectives;

estimular de la manera que considerin apropiada en el marc de les seves polítiques culturals l'ulterior desenvolupament d'interès pel patrimoni cultural dels altres Estats participants, conscients dels mèrits i del valor de cada cultura;

provar d'assegurar l'aplicació plena i efectiva dels acords i convenis internacionals sobre drets d'autor i sobre la circulació de la propietat cultural, dels quals siguin signataris o dels quals puguin decidir en el futur ser signataris.

Accés

Promoure el més ple accés mutu de tots i cadascú als assoliments —obres, experiències i arts vives— en els diferents àmbits culturals dels seus països, i a aquest fi fer els millors esforços possibles, segons la seva competència, més particularment de:

promoure la més àmplia divulgació de llibres i obres artístiques, sobretot per mitjans com ara són:

facilitar, tot i parant tot esment als convenis internacionals de drets d'autor dels quals siguin signataris, contactes i comunicacions internacionals entre autors i editorials i altres institucions culturals per aconseguir un accés mutu més complet als assoliments culturals;

recomanar que en determinar els seus tiratges les editorials tinguin també present la demanda dels altres Estats participants i que es concedeixi els drets de venda en altres Estats participants en la mesura del possible a diverses organitzacions venedores dels països importadors, per acord entre els interessats;

estimular organitzacions competents i societats pertinents a signar acords i contractes i amb això contribuir a un increment gradual del nombre i de la diversitat d'obres d'autors dels altres Estats participants disponibles en text original i en traducció en les seves biblioteques i llibreries;

promoure, on es consideri apropiat, un increment del nombre de punts de venda en què estiguin a la venda llibres d'autors dels altres Estats participants importats en text original sobre la base d'acords i contractes i en traducció;

promoure a més gran escala traduccions d'obres en l'àmbit de la literatura i en altres camps de l'activitat cultural, produïdes en les llengües dels altres Estats participants, sobretot en les llengües menys extensament parlades, i la publicació i divulgació de les obres traduïdes per mitjans com ara són:

estimular contactes més regulars entre editorials interessades;

desenvolupar els seus esforços per la formació bàsica i superior de traductors;

estimular per mitjans apropiats les editorials dels seus països a publicar traduccions;

facilitar l'intercanvi entre editors i institucions interessades de llistes de llibres susceptibles de ser traduïts;

promoure entre els seus països l'activitat professional i la cooperació de traductors;

emprendre estudis conjunts de més maneres de promoure traduccions i divulgar-les;

millorar i incrementar intercanvis de llibres, bibliografies i fitxes de catàleg entre biblioteques;

contemplar altres mesures apropiades que permetessin, on calgués per acord mutu entre els interessats, la facilitació d'accés als seus assoliments culturals respectius, sobretot en l'àmbit dels llibres;

contribuir per mitjans apropiats a la més àmplia utilització dels medis de massa per millor coneixement mutu de la vida cultural l'un de l'altre;

provar de desenvolupar les condicions necessàries pels treballadors immigrants i les seves famílies per mantenir els seus lligams amb la seva cultura nacional i també adaptar-se al seu nou ambient cultural;

estimular els organismes i empreses competents a fer una més àmplia selecció i a efectuar una distribució més extensa de pel·lícules llargues i documentals dels altres Estats participants i promoure més sovint projeccions no comercials com ara són estrenes, setmanes i festivals de cinema, parant degudament esment a pel·lícules de països dels quals les obres cinematogràfiques siguin menys conegudes;

promoure per mitjans apropiats l'augment d'ocasions per especialistes dels altres Estats participants de treballar amb materials de caràcter cultural provinents d'arxius cinematogràfics i audio-visuals en el marc de les normes existents pel treball amb tals materials d'arxiu;

estimular un estudi conjunt pels organismes interessats, on escaigui amb l'ajut de les organitzacions internacio-

nals competents, de la conveniència i les condicions de l'establiment d'un repertori de les seves emissions televisives gravades de naturalesa cultural i també de la manera de veure-les ràpidament per tal de facilitar la seva selecció i possible adquisició.

Contactes i cooperació

Contribuir per mitjans apropiats al desenvolupament de contactes i cooperació en els diferents àmbits culturals, especialment entre artistes creatius i persones dedicades a activitats culturals, particularment provant de:

promoure viatges i trobades per persones actives en l'àmbit cultural, incloent-hi quan calgui aquells duts a terme sobre la base d'acords, contractes o altres arranjaments especials i que siguin pertinents a la seva cooperació cultural;

estimular d'aquesta manera contactes entre artistes creatius i dramàtics i grups artístics perquè treballin ensembles, fent conèixer les seves obres en altres Estats participants o intercanviant punts de vista sobre temes pertinents a la seva activitat comuna;

estimular, quan calgui mitjançant arranjaments apropiats, intercanvis d'estagiaris i especialistes i l'atorgament de beques per una formació bàsica i superior en diversos àmbits culturals com ara són arts i arquitectura, museus i biblioteques, estudis literaris i traducció, i contribuir a la creació de condicions favorables a la recepció en les seves institucions respectives;

estimular l'intercanvi d'experiències en la formació d'animadors d'activitats culturals i de professors i especialistes en àmbits com ara són teatre, òpera, ballet, música i belles arts;

continuar estimulant l'organització de trobades internacionals entre artistes creatius, especialment artistes creatius joves, dedicades a qüestions actuals de creació artística i literària que siguin d'interès per un estudi conjunt;

estudiar altres possibilitats de desenvolupar intercanvis i cooperació entre persones actives en l'àmbit cultural per assolir un millor coneixement mutu de la vida cultural dels Estats participants.

Àmbits i formes de cooperació

Estimular la cerca de nous àmbits i formes de cooperació cultural, a aquest fi contribuint a la signatura entre els interessats, on calgui, d'acords i arranjaments apropiats, i en aquest context promoure:

estudis conjunts de polítiques culturals, sobretot en els seus aspectes socials i en la seva relació a la planificació, a l'urbanisme, a polítiques educacionals i mediambientals, i dels aspectes culturals del turisme;

l'intercanvi de coneixements en el camp de la diversitat cultural per tal de contribuir així a una millor comprensió per part dels interessats de tal diversitat allà on es trobi;

l'intercanvi d'informació i, segons sigui apropiat, reunions d'experts, l'elaboració i l'execució de programes i projectes de recerques i la seva avaluació conjunta, i la divulgació dels resultats, sobre els temes suara indicats;

formes de cooperació cultural i el desenvolupament de projectes conjunts com ara són:

esdeveniments internacionals en els àmbits de les arts plàstiques i gràfiques, cinema, teatre, ballet, música, foclore etc.; fires i exposicions de llibres, actuacions conjuntes d'obres operàtiques i dramàtiques i actuacions de solistes, conjunts instrumentals, orquestes, corals i altres grups artístics, incloent-hi els integrats per aficionats, parant degudament esment a l'organització d'esdeveniments culturals internacionals per la joventut i l'intercanvi d'artistes joves;

la inclusió d'obres d'escriptors i compositors dels altres Estats participants en el repertori de solistes i conjunts artístics;

la preparació, traducció i edició d'articles, estudis i monografies, i també de llibres de cost econòmic i de reculls artístics i literaris, apropiats a fer conèixer millor els assoliments culturals respectius, contemplant a aquest fi trobades entre experts i representants d'editorials;

la coproducció i l'intercanvi de pel·lícules i d'emissions de ràdio i televisió, promovent particularment trobades entre directors, tècnics i representants de les autoritats públiques per elaborar condicions favorables a l'execució de deter-

minats projectes conjunts, i estimulant l'establiment d'equips cinematogràfics internacionals en l'àmbit de la coproducció;

l'organització de concursos d'arquitectes i urbanistes, tenint present la possible realització dels millors projectes i la formació, on sigui possible, d'equips internacionals;

la realització de projectes conjunts per conservar, restaurar i mostrar al millor efecte obres d'art, monuments històrics i arqueològics i llocs d'interès cultural, amb l'ajut en casos apropiats d'organitzacions internacionals de caràcter governamental o no governamental i d'institucions privades competents i actives en aquests àmbits, contemplant a aquest fi:

reunions periòdiques d'experts dels interessats per elaborar les propostes necessàries, tot i tenint present la necessitat de considerar aquestes qüestions en un context social i econòmic més ampli;

la publicació en periòdics apropiats d'articles encaminats a fer conèixer i comparar entre els Estats participants els assoliments i innovacions més significatius;

un estudi conjunt encaminat a millorar i possiblement harmonitzar els diferents sistemes utilitzats per catalogar i inventariar els monuments històrics i llocs d'interès cultural dels seus països; l'estudi de les possibilitats d'organitzar cursos internacionals per la formació d'especialistes en diferents disciplines relacionades amb la restauració.

Minories nacionals o cultures regionals. Els Estats participants, reconeixent la contribució que poden fer minories nacionals o cultures regionals a la cooperació entre ells en diversos àmbits culturals, tenen la intenció, quan tals minories o cultures existeixen dintre el seu territori, de facilitar aquesta contribució, tenint present els interessos legítims dels seus membres.

4. Cooperació i intercanvis en l'àmbit de l'ensenyança

Els Estats participants,

Conscients que el desenvolupament de relacions de caràcter internacional en

els àmbits de l'ensenyança i de la ciència contribueix a una millor comprensió mútua i és en favor de tots els pobles i beneficia les generacions futures,

Disposats a facilitar entre organitzacions, institucions i persones dedicades a l'ensenyança i a la ciència més desenvolupament d'intercanvis de coneixements i experiències i també contactes, sobre la base d'arranjaments especials quan aquests s'imposin,

Desitjant reforçar els lligams entre establiments educatius i científics i també estimular la seva cooperació en sectors d'interès comú, particularment quan els nivells de coneixements i recursos requereixin que es concertin internacionalment els esforços, i

Convençuts que el progrés en aquests àmbits deuria anar acompanyat i recolzat per uns coneixements més extensos de llengües estrangeres,

Manifesten a aquest fi la seva intenció particular de:

(a) Desenvolupament de relacions

Desenvolupar i millorar als diferents nivells cooperació i lligams en els àmbits de l'ensenyança i de la ciència, particularment en:

concloure, on escaigui, acords bilaterals o multilaterals que prevegin cooperació i intercanvis entre les institucions estatals, organismes no governamentals i persones dedicades a activitats educatives i científiques, tenint present la necessitat tant de la flexibilitat com de la més plena utilització dels acords i arranjaments existents;

promoure la signatura d'arranjaments directes entre universitats i altres institucions d'ensenyança superior i recerques, en el marc d'acords entre governs quan escaigui;

estimular entre les persones dedicades a l'ensenyança i a la ciència contactes i comunicacions directes, incloent-hi els basats sobre acords o arranjaments especials quan aquests siguin apropiats.

(b) Accés i intercanvis

Millorar l'accés, en condicions mútuament acceptables, dels estudiants, professors i estudiosos dels Estats participants a les institucions educatives, culturals i científiques l'un de l'altre, i intensificar intercanvis entre aquestes institucions en totes les àrees d'interès comú, particularment en:

incrementar l'intercanvi d'informació sobre facilitats d'estudi i cursos oberts a participants estrangers i sobre les condicions en què seran admesos i rebuts;

facilitar els viatges entre els Estats participants per estudiosos, professors i estudiants per finalitats d'estudi, ensenyança i recerques i per millorar els seus coneixements dels assoliments educatius, culturals i científics l'un de l'altre;

estimular l'atorgament de beques d'estudi, ensenyança i recerques, en els seus països a estudiosos, professors i estudiants d'altres Estats participants;

establir, desenvolupar o estimular programes que prevegin el més ampli intercanvi d'estudiosos, professors i estudiants, incloent-hi l'organització de simposis, seminaris i projectes de col.laboració, i els intercanvis d'informació educativa i erudita com ara són publicacions universitàries i materials de biblioteques;

promoure la realització efectiva de tals arranjaments i programes, facilitant a temps als estudiosos, professors i estudiants, informació més detallada sobre la seva col.locació en universitats i instituts i els programes previstos per ells; donant-los l'ocasió de fer servir pertinents materials erudits, científics i d'arxiu obert; i facilitant els seus viatges dintre l'Estat de recepció per finalitats d'estudi o recerques i també en la forma de viatges de vacances sobre la base dels procediments habituals;

promoure una avaluació més exacta dels problemes de comparació i d'homologació de les llicències i diplomes acadèmics en fomentar l'intercanvi d'informació sobre l'organització, la durada i el contingut dels estudis, la comparació dels mètodes d'avaluar els nivells de coneixements i qualifica-

cions acadèmiques, i on sigui factible, arribar al reconeixement mutu de llicències i diplomes acadèmics sigui per acords governamentals, on calgui, sigui per arranjaments directes entre universitats i altres institucions d'ensenyança superior i recerques;

recomanar a més a les organitzacions internacionals apropiades que intensifiquin els seus esforços per arribar a una resolució generalment acceptable dels problemes de comparació i homologació entre llicències i diplomes acadèmics.

(c) Ciència

Dintre la seva competència, ampliar i millorar la cooperació i els intercanvis en l'àmbit científic, particularment:

Incrementar, sobre una base bilateral o multilateral, l'intercanvi i la divulgació d'informació i documentació científica per mitjans com ara són:

fer que aquesta informació sigui més àmpliament disponible pels científics i investigadors dels altres Estats participants mitjançant, per exemple, la participació en programes de compartiment d'informació internacionals o per altres arranjaments apropiats;

ampliar i facilitar l'intercanvi de mostres i altres materials científics utilitzats particularment en recerca fonamental en els àmbits de les ciències naturals i la medicina;

invitar institucions científiques i universitats a mantenir-se l'una a l'altra més plenament i més regularment informades sobre les seves recerques actuals i previstes en camps d'interès comú.

Facilitar el desenvolupament de comunicacions i contactes directes entre universitats, institucions i associacions científiques i entre científics i investigadors, incloent-hi aquells basats, on calgui, en acords o arranjaments especials, per mitjans com ara són:

desenvolupar més intercanvis de científics i investigadors i estimular l'organització de reunions preparatòries o grups de treball sobre temes de recerques d'interès comú;

estimular la creació d'equips conjunts de científics per dur a terme projectes de recerques en el marc d'arranjaments signats per les institucions científiques de més d'un país;

ajudar l'organització i bon funcionament de conferències i seminaris internacionals i la participació en els mateixos dels seus científics i investigadors;

contemplar a més, en un futur proper, un "Fòrum Científic" en la forma d'una trobada de destacades personalitats científiques dels Estats participants per debatre problemes interrelacionats d'interès comú sobre els desenvolupaments científics actuals i futurs, i per promoure l'increment de contactes, comunicacions i l'intercanvi d'informació entre institucions científiques i científics;

preveure per una propera data una reunió d'experts representatius dels Estats participants i de les seves institucions científiques nacionals, per preparar aquest "Fòrum Científic" en consultació amb organitzacions internacionals apropiades, com ara la UNESCO i l'ECE;

considerar en el seu moment quines altres mesures es podrien prendre pel que fa al "Fòrum Científic".

Desenvolupar en l'àmbit de les recerques científiques, sobre una base bilateral o multilateral, la coordinació de programes duts a terme en els Estats participants i l'organització de programes conjunts, sobretot en les àrees assenyalades a continuació que poden comportar els esforços combinats de científics i en certs casos la utilització d'equipaments costosos o únics. La llista de temes en aquestes àrees és il·lustrativa; i els projectes específics haurien de ser determinats posteriorment pels socis potencials en els Estats participants, tenint present la contribució que podrien efectuar organitzacions i institucions científiques internacionals apropiades:

ciències exactes i naturals, en particular recerca fonamental en camps com ara són matemàtiques, física, física teòrica, geofísica, química, biologia, ecologia i astronomia.

medicina, en particular recerca bàsica sobre càncer i malalties cardiovasculars, estudis de les malalties endèmiques en els països en via de desenvolupament, i recerques medico-socials amb atenció particular a malalties d'ocupació laboral, rehabilitació dels discapacitats i l'assistència a les mares, als nens i a les persones grans;

humanitats i ciències socials, com ara són història, geografia, filosofia, psicologia, recerca pedagògica, lingüística, sociologia, ciències jurídiques, polítiques i econòmiques; estudis comparatius de fenòmens socials, socio-econòmics i culturals que siguin d'interès comú pels Estats participants, particularment els problemes de l'ambient humà i del desenvolupament urbà; i estudis científics sobre els mètodes de conservar i restaurar monuments i obres d'art.

(d) Llengües i civilitzacions estrangeres

Estimular l'estudi de llengües i civilitzacions estrangeres com un mitjà important de potenciar la comunicació entre els pobles perquè coneguin millor la cultura de cada país, i per reforçar la cooperació internacionals; a aquest fi estimular, dintre la seva competència, l'ulterior desenvolupament i el millorament de l'ensenyança de llengües estrangeres i la diversificació del ventall de llengües ensenyades a diversos nivells, parant degudament esment a les llengües menys esteses o menys estudiades, i particularment:

intensificar la cooperació encaminada a millorar l'ensenyança de llengües estrangeres mitjançant intercanvis d'informació i experiències relacionades amb el desenvolupament i aplicació de mètodes pedagògics i material docent moderns i efectius, adaptats a les necessitats de diferents categories d'estudiants, incloent-hi mètodes d'ensenyança accelerada; i considerar la possibilitat de realitzar estudis de nous mètodes d'ensenyança de llengües estrangeres, sobre una base bilateral o multilateral;

estimular la cooperació entre les institucions interessades, sobre una base bilateral o multilateral, encaminada a

explotar més plenament els recursos de la tecnologia educativa moderna en l'ensenyança de llengües, per exemple mitjançant estudis comparatius duts a termes pels seus especialistes i, on s'acordi, mitjançant intercanvis o transferències de materials audio-visuals, de materials utilitzats en la preparació de manuals, i d'informació sobre nous tipus d'equipament docent utilitzats per ensenyar llengües;

promoure l'intercanvi d'informació sobre les experiències adquirides en la formació de professors de llengua i intensificar els intercanvis sobre una base bilateral de professors de llengua i d'estudiants i a més facilitar la participació d'aquests en cursos d'estiu de llengües i civilitzacions en cada lloc on s'organitzin;

estimular cooperació entre els experts lexicògrafs per tal de definir les equivalències terminològiques necessàries, sobretot en les disciplines científiques i tècniques, per facilitar relacions entre institucions i especialistes científics;

promoure l'extensió de l'estudi de llengües estrangeres entre els diferents tipus d'establiments d'ensenyança secundària i més possibilitats d'escollir entre un nombre incrementat de llengües europees; i en aquest context considerar, on escaigui, les possibilitats de desenvolupar el reclutament i la formació de professors i d'organitzar els grups estudiantils que calgui.

afavorir a nivell de l'ensenyança superior un ventall més ampli en les llengües ofertes als estudiants de llengua i més oportunitats perquè altres estudiants estudiïn diverses llengües estrangeres; també facilitar, on convingui, l'organització de cursos en llengües i civilitzacions, sobre la base d'arranjaments especials si cal, a ser impartits per conferenciants estrangers, particularment dels països europeus de llengües menys esteses o estudiades;

promoure, en el marc de l'ensenyança d'adults, el més gran desenvolupament de programes especialitzats, adaptats a diverses necessitats i interessos, per ensenyar llengües estrangeres als seus propis nacionals i les

llengües de països de recepció als adults interessats d'altres països; en aquest context estimular institucions interessades a cooperar, per exemple, en l'elaboració de programes d'ensenyança per ràdio i televisió i per mètodes accelerats, i també, quan convingui, en la definició d'objectius d'estudi per aquests programes, per tal d'arribar a nivells comparables de competència lingüística;

estimular l'associació, on convingui, de l'ensenyança de llengües estrangeres a l'estudi de les civilitzacions corresponents, i també fer més esforços per estimular l'interès per l'estudi de llengües estrangeres, incloent-hi activitats extracurriculars pertinents.

(e) Mètodes pedagògics

Promoure l'intercanvi d'experiències, sobre una base bilateral o multilateral, de mètodes pedagògics a tots els nivells d'ensenyança, incloent-hi aquells utilitzats en l'ensenyança permanent i d'adults, i l'intercanvi de material docent, particularment en:

desenvolupar més diverses formes de contactes i cooperació en els diferents àmbits de la ciència pedagògica, per exemple mitjançant estudis comparatius o conjunts duts a terme per institucions interessades o mitjançant intercanvis d'informació sobre els resultats d'experiències pedagògiques;

intensificar intercanvis d'informació sobre mètodes pedagògics utilitzats en diferents sistemes educatius i sobre resultats de recerques sobre els processos mitjançant els quals els estudiants adquireixen coneixements, tenint present l'experiència pertinent en diferents tipus d'ensenyança especialitzada;

facilitar intercanvis d'experiències relacionades amb l'organització i el funcionament d'ensenyança encaminada a adults i d'ensenyança cíclica, les relacions entre aquestes i altres formes i nivell d'ensenyança, i de les relacionades amb la manera d'adaptar l'ensenyança, incloent-hi la formació vocacional i tècnica, a les necessitats del desenvolupament econòmic i social dels seus països;

estimular intercanvis d'experiències relacionades amb la formació de joves i adults en comprensió internacional, amb referència particular als problemes majors de la humanitat, la resolució dels quals requereix una aproximació comuna i una cooperació internacional més àmplia;

estimular intercanvis de material docent, incloent-hi llibres de text, tenint present la possibilitat de promoure coneixement mutu i facilitar la presentació de cada país en aquests llibres, i intercanvis d'informació sobre innovacions tècniques en l'àmbit educatiu.

Minories nacionals o cultures regionals. Els Estats participants, reconeixent la contribució que les minories nacionals o cultures regionals poden fer a la cooperació entre ells en diversos àmbits educatius, tenen la intenció, quan tals minories o cultures existeixen dintre el seu territori, de facilitar aquesta contribució, tenint presents els interessos legítims dels seus membres.

Seguiment de la Conferència

Els Estats participants,

Havent considerat i avaluat el progrés fet a la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa,

Considerant a més que, en el context més ampli del món, la Conferència és una part important del procés de millorar la seguretat i desenvolupar la cooperació a Europa i que els seus resultats contribuiran significativament a aquest procés,

Tenint la intenció d'aplicar les previsions de l'Acta Final de la Conferència per tal de donar ple efecte als seus resultats i així fer avançar el procés de millorar la seguretat i desenvolupar la cooperació a Europa,

Convençuts que per assolir els objectius cercats per la Conferència, haurien de fer més esforços unilaterals, bilaterals i multilaterals i continuar, en les formes apropiades establertes a continuació, el procés multilateral iniciat per la Conferència,

1. Declaren la seva determinació, en el període subseqüent a la Conferència, d'acatar degudament i aplicar les previsions de l'Acta Final de la Conferència:

(a) unilateralment, en tots els casos que es prestin a tal acció;

(b) bilateralment, en negociacions amb altres Estats participants;

(c) multilateralment, en reunions d'experts dels Estats participants, i també en el marc d'organitzacions internacionals existents com ara són la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides i l'UNESCO, pel que fa a la cooperació educativa, científica i cultural;

2. Declaren a més la seva determinació de continuar el procés multilateral iniciat per la Conferència:

(a) en procedir a un intercanvi exhaustiu de punts de vista tant sobre l'aplicació de les previsions de l'Acta Final com sobre les tasques definides per la Conferència, i en el context de les qüestions tractades per aquesta, sobre l'aprofundiment de les seves relacions mútues, la millora de seguretat i el desenvolupament de cooperació a Europa i el desenvolupament del procés de distensió en el futur;

(b) en organitzar a aquest fi reunions entre els seus representants, a començar per una reunió a nivell de representants designats pels Ministres d'Assumptes Exteriors. Aquesta reunió definirà les modalitats apropiades per celebrar altres reunions que podrien incloure més reunions semblants i la possibilitat d'una nova Conferència;

3. La primera de les reunions suara indicades tindrà lloc a Belgrad al 1977. Una reunió preparatòria per organitzar aquesta reunió es tindrà a Belgrad el dia 15 de juny de 1977. La reunió preparatòria decidirà de la data, durada, ordre del dia i altres modalitats de la reunió de representants designats pels Ministres d'Assumptes Exteriors;

4. Les normes de procediment, els mètodes de treball i l'escala de distribució de les despeses de la Conferència s'aplicaran mutatis mutandis a les reunions contemplades als paràgrafs 1(c), 2 i 3 anteriors. Totes les reunions suara esmentades es tindran en els Estats participants a torns. Els serveis d'una secretaria tècnica seran facilitats pel país hoste.

L'original d'aquesta Acta Final, redactada en anglès, francès, alemany, italià,

rus i espanyol, serà transmès al Govern de la República Finlàndia que el guardarà als seus arxius. Cadascun dels Estats participants rebrà còpia conforme d'aquesta Acta Final del govern de la República de Finlàndia.

El text d'aquesta Acta Final serà publicada en cada Estat participant, el qual el divulgarà i el farà conèixer com més extensament millor.

Es demana al Govern de la República de Finlàndia de transmetre al Secretari General de les Nacions Unides el text d'aquesta Acta Final que no es pot registrar d'acord amb l'article 102 de la Carta de les Nacions Unides, perquè es faci circular a tots els membres de l'Organització com a document oficial de les Nacions Unides.

Es demana també al Govern de la República de Finlàndia de transmetre el text d'aquesta Acta Final al director General d'UNESCO i al Secretari Executiu de la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides.

Pel qual els Alts Representants sotasignants dels Estats participants, conscients de l'alta significació política que acorden als resultats de la Conferència i declarant la seva determinació d'actuar segons les previsions contingudes en els textos suprascrits, han subscrit les seves signatures a continuació:

Fet a Hèlsinki el dia 1 d'agost de 1975
en nom de

La carta de París per una Nova Europa

París, a 21 de novembre de 1990

Una nova era de democràcia, pau i unitat

Nosaltres, els Caps d'Estat o de Govern dels Estats participants de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, ens hem reunit a París en un moment de canvi profund i d'expectativa històrica. S'ha acabat l'era de la confrontació i de la divisió d'Europa. Declarem que a partir d'ara les nostres relacions seran basades en el respecte i la cooperació.

Europa s'està alliberant de l'herència del passat. El coratge d'homes i dones, la força de la voluntat dels pobles i la potència de les idees de l'Acta Final d'Hèlsinki han obert a Europa una nova era de democràcia, pau i unitat.

La nostra és una època per complir les esperances i expectatives que fa decenni han atresorat els nostres pobles: un compromís ferm per la democràcia, basada en els drets de l'home i les llibertats bàsiques; la prosperitat a través de la llibertat econòmica i la justícia social; i una seguretat igual per tots els nostres països.

Els Deu Principis de l'Acta Final ens guiaran cap a aquest esdevenidor ambicions exactament com han aclarit el nostre camí cap a les relacions millors durant els darrers quinze anys. La plena aplicació de tots els compromisos de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa ha de formar la base per les iniciatives que ara emprenem per permetre que les nostres nacions visquin en acord amb les seves aspiracions.

Els drets de l'home, la democràcia i l'Estat de dret

Ens comprometem a construir, consolidar i reforçar la democràcia com únic sistema de govern per les nostres nacions. En aquest esforç acatarem el següent:

Els drets de l'home i les llibertats bàsiques són el patrimoni de tots els sers humans, són inalienables i són garantits per la llei. La seva protecció i promoció és la primera responsabilitat del govern. El seu respecte és una protecció essencial contra un Estat massa poderós. La seva observança i el seu ple exercici són el fonament de la llibertat, de la justícia i de la pau.

El govern democràtic es basa en la voluntat del poble, expressada regularment a través d'eleccions lliures i equitables. La democràcia té com fonament el respecte de la persona humana i de l'Estat de dret. La democràcia és la millor protecció de la llibertat d'expressió, de la tolerància de tots els grups socials, i de la igualtat d'oportunitat per cada persona.

La democràcia, amb el seu caràcter representatiu i pluralista, comporta una

responsabilitat davant dels electors, l'obligació de les autoritats públiques de complir la llei i la justícia administrades imparcialment. Ningú estarà per damunt de la llei.

Afirmem que sense discriminació cada individu té dret a:

llibertat d'opinió, consciència i religió o creiença,
llibertat d'expressió,
llibertat d'associació i reunió pacífica,
llibertat de moviment;

ningú estarà:

subjecte a arrestació o detenció arbitrària,
subjecte a tortura o a altres tractaments o càstigs cruels,
inhumans o degradants;

tothom té el dret:

d'estar assabentat dels seus drets i d'actuar en conseqüència,
de participar en eleccions lliures i equitables,
a un procés equitable i públic si inculpat d'un delicte,
de posseir propietat sol o conjuntament i d'exercir empresa individual;
de gaudir dels seus drets econòmics, socials i culturals.

Afirmem que la identitat ètnica, cultural, lingüística i religiosa de minories nacionals serà protegida i que persones que pertanyen a minories nacionals tindran el dret d'expressar, preservar i desenvolupar lliurement aquella identitat sense cap discriminació i en plena igualtat davant de la llei.

Assegurarem que tothom pugui acudir a remeis efectius, nacionals o internacionals, contra qualsevol violació dels seus drets;

El ple respecte d'aquests preceptes és el fonament sobre el qual provarem de construir la nova Europa.

Els nostres Estats cooperaran i es recolzaran per tal de fer irreversibles els guanys democràtics.

Llibertat economia i responsabilitat

La llibertat econòmica, la justícia social i la responsabilitat mediambiental són imprescindibles per la prosperitat.

El lliure arbitri de l'individu, exercit en la democràcia i protegit per l'Estat de dret, forma la base necessària pel desenvolupament econòmic i social reeixit. Promourem una activitat econòmica que respecti i mantingui la dignitat humana.

La llibertat i el pluralisme polític són elements necessaris en el nostre objectiu comú de desenvolupar economies de mercat cap al creixement econòmic sostenible, prosperitat, justícia social, ocupació laboral en creixement i ús eficaç de recursos econòmics. L'èxit de la transició cap a l'economia de mercat de països que s'esforcen en aquest sentit, és important i ens interessa a tots. Permetrà que compartim un nivell més alt de prosperitat, cosa que és el nostre objectiu comú. Cooperarem per aquesta finalitat.

La conservació del medi ambient és una responsabilitat compartida de totes les nostres nacions. Tot i recolzant esforços nacionals i regionals en aquest àmbit, també hem de considerar la necessitat urgent d'una acció conjunta a escala més àmplia.

Relacions amistoses entre Estats participants

Ara que està naixent una nova era a Europa, estem determinats a augmentar i reforçar relacions amistoses i cooperació entre els Estats d'Europa, els Estats Units d'Amèrica i Canadà, i a promoure amistat entre els nostres pobles.

Per tal mantenir i promoure democràcia, pau i unitat a Europa, solemnement jurem el nostre compromís ple als Deu Principis de l'Acta Final d'Hèlsinki. Afirmem la validesa continuada dels Deu Principis i la nostra determinació per posar-los a la pràctica. Tots els Principis són aplicables igualment i sense reserves, cadascun d'ells sent interpretat tenint presents els altres. Formen la base de les nostres relacions.

D'acord amb les nostres obligacions segons la Carta de les Nacions unides i els nostres compromisos segons l'Acta Final d'Hèlsinki, renovem el nostre compromís a abstenir-nos d'amenaçar o fer servir força contra la integritat territorial o la independència política de cap Estat, o d'actuar de qualsevol altra manera inconsistent amb els principis o propòsits d'aquells documents. Recordem que l'in-

compliment d'obligacions derivades de la Carta de les Nacions Unides constitueix una violació del dret internacional.

Reafirmem el nostre compromís a resoldre litigis per mitjans pacífics. Decidim de desenvolupar mecanismes per prevenir i resoldre conflictes entre els Estats participants.

Amb l'acabament de la divisió d'Europa, lluitem encara per una nova qualitat en les nostres relacions de seguretat tot i respectant plenament l'un a l'altre la llibertat d'escollir en aquell respecte. La seguretat és indivisible i la seguretat de cada Estat participant està inseparablement lligada a la de tots els altres. Ens comprometem doncs a cooperar en reforçar confiança i seguretat entre nosaltres i en promoure el control de les armes i el desarmament.

Donem la benvinguda a la Declaració Conjunta de Vint-i-dos Estats sobre el millorament de les seves relacions.

Les nostres relacions es basaran sobre la nostra adhesió comuna als valors democràtics i als drets de l'home i les llibertats fonamentals. Estem convençuts que per reforçar la pau i la seguretat entre els nostres Estats, l'avançament de democràcia i el respecte i exercici efectiu dels drets de l'home són imprescindibles. Reafirmem la igualtat de drets dels pobles i el seu dret a l'auto-determinació d'acord amb la Carta de les Nacions Unides i amb les normes pertinents del dret internacional, incloent-hi les relacionades amb la integritat dels Estats.

Estem determinats a millorar la consulta política i de desenvolupar la cooperació per resoldre problemes econòmics, socials, mediambientals, culturals i humanitaris. Aquesta resolució comuna i la nostra interdependència creixent ajudaran a superar la desconfiança de decennis, a incrementar l'estabilitat i a construir una Europa unida.

Volem que Europa sigui una font de pau, oberta al diàleg i a la cooperació amb altres països, acollint intercanvis i compromesa a la cerca de respostes comunes als reptes del futur.

Seguretat

Les relacions amistoses entre nosaltres beneficiaran de la consolidació de la democràcia i una seguretat millorada.

Donem la benvinguda a la signatura del Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa per vint-i-dos Estats participants, el qual portarà a nivells reduïts de forces armades. Endorsem l'adopció d'una nova sèrie substancial de mesures de creació de confiança i seguretat que portaran a un increment de transparència i confiança entre tots els Estats participants. Aquests són passos importants cap a més estabilitat i seguretat a Europa.

La reducció sense precedents de forces armades que resulta del Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa, conjuntament amb noves aproximacions a seguretat i cooperació dintre el procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, portarà a una nova percepció de seguretat a Europa i a una nova dimensió en les nostres relacions. En aquest context reconeixem plenament la llibertat dels Estats a escollir els seus propis arranjaments de seguretat.

Unitat

Europa, sencera i lliure, reclama un nou començament. Invitem els nostres pobles a associar-se a aquesta gran empresa.

Notem amb una gran satisfacció el Tractat d'Acord Final respecte a Alemanya que es va signar a Moscou el dia 12 de setembre de 1990 i gaudim sencera ment pel fet que el poble alemany s'ha unit per esdevenir un Estat d'acord amb els principis de l'Acta Final de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i amb el ple acord dels seus veïns. L'establiment de la unitat nacional d'Alemanya és una contribució important a un ordre just i durador de pau per una Europa unida i democràtica, conscient de la seva responsabilitat per l'estabilitat, la pau i la cooperació.

La participació dels Estats tant nord-americans com europeus és una característica fonamental de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa; és la base dels seus assoliments passats i és imprescindible pel futur del

procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa. Una adhesió duradora a valors compartits i el nostre patrimoni comú són els lligams que ens uneixen. Amb tota la rica diversitat de les nostres nacions, estem units en els nostres compromisos per ampliar la nostra cooperació en tots els camps. Els reptes davant nostre podran ser encarrats només amb l'acció comuna, la cooperació i la solidaritat.

La Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i el món

El destí de les nostres nacions està vinculat al de totes les altres nacions. Recolzem plenament les Nacions Unides i el millorament del seu paper en promoure la pau internacional, la seguretat i la justícia. Reafirmem el nostre compromís amb els principis i propòsits de les Nacions Unides recollides en la Carta i condemnem tota violació d'aquests principis. Reconeixem amb satisfacció el paper creixent de les Nacions Unides en assumptes mundials i la seva eficàcia creixent, alimentada pel millorament en les relacions entre els nostres Estats.

Conscients de les necessitats urgentíssimes d'una gran part del món, ens comprometem a la solidaritat amb tots els altres països. Fem una crida doncs des de París avui a totes les nacions del món. Estem preparats a associar-nos amb qualsevol i tots els Estats en esforços comuns per protegir i fer avançar la comunitat de tots els valors humans fonamentals.

Guies pel futur

A base del nostre compromís ferm per la plena aplicació de tots els principis i previsions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, ara estem decidits a donar un nou impuls a un desenvolupament equilibrat i comprensu de la nostra cooperació per tal de respondre a les necessitats i a les aspiracions dels nostres pobles.

Dimensió humana

Declarem que el nostre respecte pels drets de l'home i per les llibertats bàsiques és irrevocable. Aplicarem plenament i construirem sobre les previsions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa relatives a la dimensió humana.

En base al Document de la Reunió de Copenhague de la Conferència sobre la Dimensió Humana, cooperarem per reforçar les institucions democràtiques i per promoure l'aplicació de l'Estat de dret. A aquest fi, decidim de convocar un seminari d'experts a Oslo del dia 4 al dia 15 de novembre de 1991.

Determinats a encoratjar la rica contribució de les minories nacionals a la vida de les nostres societats, ens comprometem a millorar més la seva situació. Reafirmem la nostra profunda convicció que les relacions amistoses entre els nostres pobles així com la pau, la justícia, l'estabilitat i la democràcia, requereixen que es protegeixi la identitat ètnica, cultural, lingüística i religiosa de les minories nacionals i que es creïn condicions per promoure aquella identitat. Declarem que les qüestions relacionades amb les minories nacionals es podran resoldre satisfactòriament només en un marc polític democràtic. Reconeixem a més que els drets de persones membres de minories nacionals han de ser plenament respectats com a part dels drets universals de l'home. Conscients de la necessitat urgent d'incrementar cooperació sobre les minories nacionals i de protegir-les millor, decidim de convocar una reunió d'experts sobre les minories nacionals que tingui lloc a Ginebra del dia 1 al dia 19 de juliol de 1991.

Manifestem la nostra determinació de combatre totes les formes d'odi racial i ètnic, antisemitisme, xenofòbia i discriminació contra qualsevol persona i també la persecució per motius religiosos i ideològics.

D'acord amb els nostres compromisos a la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, subratllem que el moviment i els contactes lliures entre els nostres ciutadans així com la circulació lliure d'informació i idees són crucials per mantenir i desenvolupar societats lliures i cultures pròsperes. Donem la benvinguda a l'increment del turisme i de visites entre els nostres països.

El mecanisme de la dimensió humana ha demostrat la seva utilitat i estem determinats doncs a incrementar-lo fins a incloure procediments nous que comportin entre d'altres els serveis d'experts o un pànel de persones eminentes,

experimentats en qüestions de drets de l'home susceptibles de sorgir en el marc del mecanisme. En el context del mecanisme preveurem que els individus participin en la protecció dels seus drets. Ens comprometem doncs a desenvolupar més els nostres compromisos en aquest respecte, particularment la Reunió de Moscou de la Conferència sobre la Dimensió Humana, sens perjudici d'obligacions derivades d'instruments internacionals existents dels quals els nostres Estats puguin ser signataris.

Reconeixem que la contribució important del Consell d'Europa a la promoció dels drets de l'home, dels principis de la democràcia i de l'Estat de dret i al desenvolupament de la cooperació cultural. Donem la benvinguda a mesures empreses per diversos Estats participants per entrar al Consell d'Europa i per adherir al seu Conveni Europeu sobre els Drets de l'Home. També donem la benvinguda a les bones disposicions del Consell d'Europa de posar la seva experiència a la disposició de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

Seguretat

L'ambient polític i militar canviant d'Europa obre noves possibilitats per esforços comuns en l'àmbit de la seguretat militar. Construïrem sobre els assoliments importants aconseguits en el Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa i en les negociacions sobre Mesures de Creació de Confiança i Seguretat. Ens comprometem a continuar les negociacions sobre CSBM sota el mateix mandat, i provar de concloure-les no més tard que la Reunió de Seguiment de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa que es tindrà a Hèlsinki al 1992. També donem la benvinguda a la decisió dels Estats participants interessats de continuar la negociació sobre les Forces Armades Convencionals a Europa sota el mateix mandat i de provar de concloure-la no més tard que la Reunió de Seguiment d'Hèlsinki. Després d'un període per les preparacions nacionals, anticipem una cooperació més estructurada entre tots els Estats participants sobre assumptes de seguretat, i debats i consultes entre les trenta-quatre Estats participants encaminats a encetar pel 1992, seguint la cloen-

da de la Reunió de Seguiment d'Hèlsinki, noves negociacions sobre desarmament i creació de confiança i seguretat que siguin obertes a tots els Estats participants.

Reclamem que es conclougui el més aviat possible el Conveni sobre una prohibició efectivament verificable, global i comprensiva, de les armes químiques i tenim la intenció de ser-ne signataris originals.

Reafirmem la importància de la iniciativa Cel Obert i reclamem que es conclouguin amb èxit les negociacions com més aviat millor.

Si bé l'amenaça del conflicte a Europa ha disminuït, altres perills amenacen l'estabilitat de les nostres societats. Estem determinats a cooperar per defensar les institucions democràtiques contra activitats que violin la independència, la igualtat sobirana o la integritat territorial dels Estats participants. Aquestes inclouen activitats il·legals que comportin pressió, coacció i subversió exteriors.

Condemnem sense reserves com a criminals tots els actes, mètodes i pràctiques del terrorisme i manifestem la nostra determinació de treballar per la seva eradicació mitjançant una cooperació tant bilateral com multilateral. També ens juntarem per combatre el narcotràfic il·licit.

Conscients que un complement essencial de l'obligació dels Estats d'abstenir-se d'amenaçar o fer servir força és la resolució pacífica de litigis, ambdós sent factors essencials per mantenir i consolidar la pau i la seguretat internacionals, no sols buscarem maneres eficaces d'obviar, per mitjans polítics, conflictes que encara puguin sorgir sinó que definirem, d'acord amb el dret internacional, mecanismes apropiats per la resolució pacífica de tot litigi que pugui sorgir. Ens comprometem doncs a buscar noves formes de cooperació en aquest àmbit, sobretot una sèrie de mètodes per la resolució pacífica de litigis, incloent-hi intervenció obligatòria de tercers. Subratllem que en aquest context s'hauria d'aprofitar plenament l'ocasió de la Reunió sobre la Resolució Pacífica dels Litigis que es convocarà a Valletta a principis de 1991. El Consell de Ministres d'Assumptes Ex-

teriors tindrà present l'Informe de la Reunió de Valletta.

Cooperació econòmica

Insistim que la cooperació econòmica basada sobre l'economia de mercat constitueix un element essencial de les nostres relacions i que serà un instrument per construir una Europa pròspera i unida. Les institucions democràtiques i la llibertat econòmica alimenten el progrés econòmic i social, com ho reconeix el Document de la Conferència de Bonn sobre la Cooperació Econòmica, els resultats de la qual recolzem fortament.

Subratllem que la cooperació en l'àmbit econòmic i en ciència i tecnologia és ara un pilar important de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa. Els Estats participants deuriem revisar periòdicament el progrés i donar nous impulsos en aquests àmbits.

Estem convençuts que s'hauria d'ampliar la nostra cooperació econòmica global, d'estimular la lliure empresa i d'incrementar i diversificar el comerç d'acord amb les regles del GATT. Promourem la justícia social i el progrés i farem avançar el benestar dels nostres pobles. Reconeixem en aquest context la importància de polítiques eficaces per respondre al problema de l'atur.

Reafirmem la necessitat de continuar recolzant els països democràtics en transició cap a l'establiment d'una economia de mercat i la creació de la base per un creixement econòmic i social auto-sostenut, com ja ho ha emprès el Grup de vint-i-quatre països. Subratllem a més la necessitat d'integrar-los més al sistema econòmic i financer internacional, cosa que comporta l'acceptació tant de disciplines com de beneficis.

Considerem que la importància incrementada acordada a la cooperació econòmica en el marc de procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa deuria tenir presents els interessos dels Estats participants en via de desenvolupament.

Recordem el lligam entre respectar i promoure els drets de l'home i les llibertats bàsiques i el progrés científic. La cooperació en l'àmbit de ciència i tecnologia jugarà un paper essencial en el de-

senyolupament econòmic i social. Haurà d'evolucinar doncs cap a un més gran compartiment d'informació i coneixements científics i tecnològics apropiats per tal de superar el desnivell tecnològic existent entre els Estats participants. Encoratgem a més els Estats participants perquè treballin ensem per desenvolupar el potencial humà i l'esperit de lliure empresa.

Estem determinats de donar l'impuls necessari a la cooperació entre els nostres Estats en els àmbits d'energia, transport i turisme pel desenvolupament econòmic i social. Sobretot donem la benvinguda a mesures pràctiques per crear condicions òptimes pel desenvolupament econòmic i racional dels recursos energètics, amb acatament degut de les consideracions mediambientals.

Reconeixem el paper important de la Comunitat Europea en el desenvolupament polític i econòmic d'Europa. Organitzacions econòmiques internacionals com ara són la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides (ECE), les Institucions de Bretton Woods, l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE), l'Associació Europea de Lliure Comerç (EFTA) i la Cambra de Comerç Internacional (ICC), també tenen una tasca important per promoure la cooperació econòmica, que serà millorada encara més per la creació del Banc Europeu per Reconstrucció i Desenvolupament (EBRD). Per tal de seguir els nostres objectius, insistim sobre la necessitat de coordinar efectivament les activitats d'aquestes organitzacions i subratlem la necessitat de trobar mètodes perquè tots els nostres Estats participin en aquestes activitats.

Medi ambient

Reconeixem la necessitat urgent d'atacar els problemes del medi ambient i la importància dels esforços individuals i cooperatius en aquest àmbit. Ens comprometem a intensificar els nostres esforços per protegir i millorar el nostre medi ambient per tal de restaurar i mantenir un equilibri ecològic sà a l'aire, a l'aigua i al sòl. Estem determinats doncs d'aprofitar plenament la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa com a marc per formular compromisos i objectius mediambientals comuns i així continuar

el treball reflectit en l'Informe de la Reunió de Sofia sobre la Protecció del Medi Ambient.

Subratlem el paper significatiu d'una societat ben informada per permetre que el públic i els individus emprenguin iniciatives per millorar el medi ambient. A aquest fi, ens comprometem a promoure la consciència i formació pública en matèria mediambiental i la informació pública de l'impacte mediambiental de polítiques, projectes i programes.

Donem prioritat a la introducció d'una tecnologia neta i de poques desperdícies, conscients de la necessitat d'ajudar països que encara no disposin de mitjans propis per prendre mesures apropiades.

Subratlem que les polítiques mediambientals deurien ser recolzades per mesures legislatives i estructures administratives apropiades per assegurar la seva aplicació efectiva.

Subratlem la necessitat de noves mesures que prevegin l'avaluació sistemàtica del compliment dels compromisos existents i a més de desenvolupar compromisos més ambiciosos pel que fa a la notificació i a l'intercanvi d'informació sobre l'estat del medi ambient i riscos mediambientals potencials. També donem la benvinguda a la creació de l'Agència Europea pel Medi Ambient.

Donem la benvinguda a les activitats operacionals, estudis orientats cap als problemes i revisions de polítiques, duts a terme per diverses organitzacions internacionals existents i dedicades a la protecció del medi ambient, com ara són el Programa pel Medi Ambient de les Nacions Unides (UNEP), la Comissió Econòmica per Europa de les Nacions Unides (ECE) i l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE). Insistim sobre la necessitat de reforçar la seva cooperació i de coordinar-les eficaçment.

Cultura

Reconeixem la contribució essencial de la nostra cultura europea comuna i dels nostres valors compartits en superar la divisió del continent. Subratlem doncs el nostre compromís per la llibertat creativa i la protecció i promoció del nostre

patrimoni cultural i espiritual en tota la seva riquesa i diversitat.

Vistos els canvis recents a Europa, subratlem la importància incrementada del simposi de Cracòvia i anticipem la seva consideració de les guies per una cooperació intensificada en l'àmbit cultural. Invitem el Consell d'Europa a contribuir a aquest Simposi.

Per promoure més gran familiarització entre els nostres pobles, afavorim l'establiment de centres culturals a les ciutats d'altres Estats participants i un increment de cooperació en l'àmbit audio-visual i més amplis intercanvis en música, teatre, literatura i arts.

Decidim de fer esforços especials en les nostres polítiques nacionals per promoure una millor comprensió, sobretot entre els joves, mitjançant intercanvis culturals, cooperació en tots els àmbits educatius i sobretot en ensenyança i formació en les llengües d'altres Estats participants. Tenim la intenció de considerar els primers resultats d'aquesta acció a la Reunió de Seguiment d'Hèlsinki en 1992.

Treballadors migrants

Reconeixem que les qüestions de treballadors migrants i les seves famílies legalment residents en països de recepció tenen aspectes econòmics, cultural i socials a més de la seva dimensió humana. Reafirmem que la protecció i la promoció dels seus drets, a més de l'aplicació de les obligacions internacionals pertinents, és la nostra preocupació comuna.

Mediterrani

Considerem que els canvis polítics fonamentals que han tingut lloc a Europa tenen un interès positiu per la regió mediterrània. Continuarem doncs els esforços per reforçar seguretat i cooperació al Mediterrani com a factor important per l'estabilitat a Europa. Donem la benvinguda a l'Informe de la Reunió de Palma de Mallorca sobre el Mediterrani, els resultats de la qual recolzem tots.

Estem preocupats per les tensions continuades a la regió i renovem la nostra determinació d'intensificar esforços per trobar solucions justes, viables i duradores, basades en respecte dels principis de

l'Acta Final i per mitjans pacífics, als problemes crucials que es destaquen.

Volem promoure unes condicions favorables per un desenvolupament harmoniós i una diversificació de relacions amb els Estats mediterranis no participants. Una millor cooperació amb aquests Estats serà seguida amb l'objectiu de promoure desenvolupament econòmic i social i així millorar l'estabilitat de la regió. A aquest fi, lluitarem, conjuntament amb aquests països, per una reducció substancial del desnivell de prosperitat existent entre Europa i els seus veïns mediterranis.

Organitzacions no governamentals

Recordem el paper major jugat per organitzacions no governamentals i grups i individus religiosos i altres en assolir els objectius de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i facilitarem més les seves activitats per l'aplicació dels compromisos de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa pels Estats participants. Aquestes organitzacions, grups i individus s'han d'associar d'una manera apropiada a les activitats i estructures noves de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa per tal de complir les seves tasques importants.

Noves estructures i institucions del procés de la conferència sobre la seguretat i la cooperació a Europa

Els nostres esforços comuns per consolidar el respecte dels drets de l'home, de la democràcia i de l'Estat de dret, per reforçar la pau i promoure la unitat a Europa, requereixen una nova qualitat de diàleg polític i cooperació i doncs de desenvolupament de les estructures de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

La intensificació de les nostres consultes a tots els nivells és d'importància primària per formar les nostres relacions futures. A aquest fi, decidim el següent:

Nosaltres, els Caps d'Estat o de Govern, ens reunirem la pròxima vegada a Hèlsinki amb motiu de la Reunió de Seguiment de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa al 1992. A continuació ens reunirem en ocasió de reunions de seguiment subseqüents.

Els nostres Ministres d'Assumptes Exteriors es reuniran regularment en Consell almenys una vegada cada any. Aquestes reunions serviran de fòrum central per consultes polítiques en el marc del procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa. El Consell considerarà qüestions pertinents a la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i prendrà les decisions apropiades.

La primera reunió del consell tindrà lloc a Berlín.

Un Comitè d'Oficials Superiors prepararà les reunions del Consell i executarà les seves decisions. El Comitè revisarà qüestions corrents i podrà prendre decisions apropiades, incloent-hi en la forma de recomanacions al Consell.

Es podran acordar reunions suplementàries dels representants dels Estats participants per debatre qüestions de preocupació urgent.

El Consell examinarà el desenvolupament de previsions per convocar reunions del Comitè d'Oficials Superiors en situacions d'urgència.

Els Estats participants podran també acordar reunions d'altres Ministres.

Per facilitar un suport administratiu per aquestes consultes, creem una Secretaria a Praga.

Se celebrarà com a regla cada dos anys una reunió de seguiment dels Estats participants per permetre que els Estats participants facin inventari dels desenvolupaments, revisin l'aplicació dels seus compromisos i considerin més mesures en el procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

Decidim de crear a Viena un Centre de Prevenció de Conflictes per ajudar el consell a reduir els riscos de conflicte.

Decidim de crear a Varsòvia una Oficina per Eleccions Lliures per facilitar contactes i l'intercanvi d'informació sobre les eleccions en els Estats participants.

Reconeixent el paper important que poden jugar els parlamentaris en el procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, reclamem més participació parlamentària en la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, sobretot mitjançant la creació d'una assemblea parlamentària de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa que integri parlamentaris de tots els Estats participants. A aquest fi, propugnem el seguiment de contactes a nivell parlamentari per debatre l'àmbit d'activitats, mètodes de treball i regles de procediment de tal estructura parlamentària de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, aprofitant experiència existent i treballs ja empresos en aquest àmbit.

Demanem als nostres Ministres d'Assumptes Exteriors que revisin aquest assumpte a l'ocasió de la seva primera reunió en Consell.

Les modalitats de procediment i d'organització relacionades amb certes previsions contingudes en la Carta de París per una Nova Europa estan establertes en el Document Suplementari que s'adopta conjuntament amb la Carta de París.

Confiam al Consell les mesures suplementàries que puguin ser necessàries per assegurar l'aplicació de decisions contingudes en el present document així com en el Document Suplementari i per considerar més esforços per reforçar la seguretat i la cooperació a Europa, El Consell podrà adoptar qualsevol esmena del document suplementari que consideri apropiada.

L'original de la Carta de París per una Europa Nova, redactada en anglès, francès, alemany, italià, rus i espanyol, serà transmès al Govern de la República Francesa que el guardarà als seus arxius. Cadascun dels Estats participants rebrà còpia conforme de la Carta de París del govern de la República Francesa.

El text de la Carta de París serà publicada en cada Estat participant, el qual el divulgarà i el farà conèixer com més extensament millor.

Es demana al Govern de la República Francesa de transmetre al Secretari General de les Nacions Unides el text de la Carta de París per una Europa Nova que no es pot registrar d'acord amb l'article 102 de la Carta de les Nacions Unides,

perquè es faci circular a tots els membres de l'Organització com a document oficial de les Nacions Unides.

Es demana també al Govern de la República Francesa de transmetre el text de la Carta de París a totes les altres organitzacions internacionals mencionades en el text.

Pel qual nosaltres, els Alts Representants sotasignants dels Estats participants, conscients de l'alta significació política que acorden als resultats de la Reunió Cimera i declarant la nostra determinació d'actuar segons les previsions que hem adoptat, hem subscrit les nostres signatures a continuació:

Document suplementari per donar efecte a certes previsions contingudes en la carta de París per una Europa Nova

S'estableixen a continuació les modalitats de procediment i d'organització relacionades amb certes previsions contingudes en la Carta de París per una Europa Nova signada a París el dia 21 de novembre de 1990.

I. Arranjaments institucionals

A. El Consell

1. El Consell, integrat pels Ministres d'Assumptes Exteriors dels Estats participants, serveix de fòrum central per consultes polítiques regulars en el marc del procés de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

2. El Consell:

considerarà qüestions relatives a la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i prendrà decisions apropiades;

prepararà les reunions dels Caps d'Estat o de Govern dels Estats participants i realitzarà tasques definides i decisions preses per aquestes reunions.

3. El Consell es reunirà regularment i almenys una vegada cada any.

4. Els Estats participants podran acordar celebrar reunions suplementàries del Consell.

5. La presidència durant cada reunió del Consell serà assegurada pel representant del país hoste.

6. Un ordre del dia per les reunions del Consell, incloent-hi propostes pel lloc —a base de torns— i per la data de la reunió següent, serà preparat pel Comitè d'Oficials Superiors.

B. El Comitè d'Oficials Superiors

1. Un Comitè d'Oficials Superiors prepararà el treball del Consell, executarà les seves decisions, revisarà qüestions corrents i considerarà la feina futura de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, incloent-hi les seves relacions amb altres fòrums internacionals.

2. Per tal de preparar l'ordre del dia de les reunions del Consell, el Comitè identificarà les qüestions per debat a base de suggerències sotmeses pels Estats participants. El comitè finalitzarà un ordre del dia provisional just abans de la reunió del Consell.

3. Cada Estat participant establirà un punt de contacte que es farà servir per transmetre suggerències pel treball del Comitè a la Secretaria per col·lecció i circulació i per facilitar les comunicacions entre la Secretaria i cada Estat participant.

4. Cada reunió del comitè serà presidit per un representant de l'Estat, el Ministre d'Assumptes Exteriors del qual havia presidit la reunió anterior del Consell. Les reunions seran convocades pel President del Comitè després de consultar els Estats participants.

Les reunions del Comitè tindran lloc a la seu de la Secretaria i no superaran dos dies a menys que es convingui el contrari. Les reunions immediatament anteriors a una reunió del Consell se celebraran al lloc de la reunió del Consell.

5. Per raons pràctiques, la primera reunió del Comitè tindrà lloc a Viena els dies 28 i 29 de gener de 1991. Serà presidida pel representant de Iugoslàvia.

C. Mecanisme d'Urgència

El Consell debatrà la possibilitat de crear un mecanisme per convocar reunions del Comitè d'Oficials Superiors en situacions d'urgència.

D. Reunions de seguiment

Com a regla se celebraran reunions de seguiment dels Estats participants cada dos anys. La seva durada no superarà tres mesos a menys que es convingui el contrari.

E. La Secretaria de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa

1. La Secretaria:

facilitarà suport administratiu a les reunions del Consell i a les del Comitè d'Oficials Superiors;

mantindrà un arxiu de documentació de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i farà circular documents sobre demanda dels Estats participants;

facilitarà informació del domini públic sobre la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa a individus, organitzacions no governamentals, organitzacions internacionals i Estats no participants;

secundarà com convingui els Secretaris Executius de reunions cimeres de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, reunions de seguiment i reunions entre sessions.

2. La Secretaria executarà altres tasques assignades a ella pel Consell o pel Comitè d'Oficials Superiors.

3. Per realitzar les tasques suara especificades, la Secretaria constarà del personal següent:

un Director, responsable davant del Consell per via del Comitè d'Oficials Superiors;

tres Oficials encarregats d'organitzar reunions (incloent-hi les de protocol i seguretat), documentació i informació, assumptes financers i administratius. A més d'aquestes funcions, el Director podrà assignar-los altres tasques en el marc de la feina de la Secretaria;

personal administratiu i tècnic reclutat pel Director.

F. El Centre de Prevenció de Conflictes (CPC)

1. El Centre de Prevenció de Conflictes (CPC) ajudarà el Consell a reduir els riscos de conflicte. Les funcions i l'estructura del Centre es descriuen a continuació.

2. Durant la primera fase de les seves operacions el paper del Centre consistirà en recolzar la realització de mesures de creació de confiança i seguretat com ara són:

mecanisme de consulta i cooperació relacionat amb activitats militars inusuals;
intercanvi anual d'informació militar;
xarxa de comunicacions;
reunions anuals per avaluar realitzacions;
cooperació pel que fa a incidents perillosos de naturalesa militar.

3. El Centre podria assumir altres funcions i les tasques suava esmentades són sens perjudici d'altres tasques suplementàries relacionades amb un procediment per reconciliar litigis i també tasques més àmplies relacionades amb la resolució de litigis que el Consell dels Ministres d'Assumptes Exteriors podria assignar-li en el futur.

Comitè consultiu

4. El Comitè Consultiu, integrat per representants de tots els Estats participants, serà responsable davant del Consell. Com a regla, aquests representants seran Cap de Delegació a les negociacions sobre mesures de creació de confiança i seguretat fins a la Reunió de Seguiment d'Hèlsinki. El Comitè Consultiu:

celebrarà les reunions dels Estats participants que puguin ser convocades en el marc del mecanisme sobre activitats militars inusuals;

celebrarà les reunions anuals d'avaluació de realitzacions;

prepararà seminaris sobre doctrina militar i els seminaris semblants que puguin ser convinguts pels Estats participants;

supervisarà la Secretaria del Centre;

servirà de fòrum per debatre i aclarir, segons escaigui, la informació intercanviada en el marc de mesures de creació de confiança i seguretat convingudes;

portarà la responsabilitat global per la xarxa de comunicacions dintre el mandat del Centre de Prevenció de Conflictes.

5. El comitè Consultiu treballarà d'acord amb procediments de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa. Determinarà el seu propi programa de treball i podrà decidir de tenir reunions suplementàries. Les reunions dels Estats participants, convocades a la demanda d'un o més Estats participants d'acord amb el procediment relatiu a les activitats militars inusuals, seran organitzades pel Director de la Secretaria del Centre de Prevenció de Conflictes. Fins que es nomeni el Director, aquesta funció serà realitzada pel Secretari Executiu de les negociacions sobre mesures de creació de confiança i seguretat.

Secretaria

6. La Secretaria realitzarà les tasques assignades a ella pel Comitè consultiu davant del qual serà responsable. En particular, crearà i mantindrà un banc de dades per l'ús de tots els Estats participants, compilat a base d'informació militar intercanviada en el marc de mesures de creació de confiança i seguretat convingudes, i editarà Anuaris sobre aquella base.

7. La Secretaria constarà del personal següent:

un Director;

dos oficials encarregats d'organitzar reunions (incloent-hi les de protocol i seguretat), comunicació, documentació i informació, assumptes financers i administratius;

personal administratiu i tècnic reclutat pel Director.

8. La primera reunió del comitè Consultiu del Centre de Prevenció de Conflictes es convocarà el dia 3 de desembre de 1990 i serà presidida per Iugoslàvia.

G. L'Oficina per eleccions lliures

1. La funció de l'Oficina per Eleccions Lliures serà la de facilitar contactes i intercanvi d'informació sobre eleccions celebrades dintre Estats participants. Així l'Oficina encoratjarà l'aplicació dels paràgrafs 6, 7 i 8 del Document de la Reunió de Copenhague de la Conferència sobre la Dimensió Humana de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa (les previsions pertinents consten a l'Annex I).

2. A aquest fi, l'Oficina:

recopilarà informació, incloent-hi informació facilitada per les autoritats competents dels Estats participants, sobre les dates, procediments i resultats oficials d'eleccions nacionals regulars dintre Estats participants, i a més informes d'observacions d'eleccions, i facilitarà aquesta a la demanda de governs, parlaments i organitzacions privades interessades;

servirà per facilitar contactes entre governaments, parlaments o organitzacions privades que desitgin observar eleccions i les autoritats competents dels Estats en què les eleccions han de tenir lloc;

organitzarà i servirà de lloc de trobada per seminaris o altres reunions relacionades amb procediments electorals i institucions democràtiques a la demanda dels Estats participants.

3. L'Oficina tindrà present el treball d'altres institucions actives en aquest àmbit i cooperarà amb elles.

4. L'Oficina realitzarà altres tasques assignades a ella pel Consell.

5. El personal de l'Oficina constarà de:

un Director responsable davant del Consell per via del Comitè d'Oficials Superiors;

un Oficial;

personal administratiu i tècnic reclutat pel Director de l'Oficina.

H. Procediments i modalitats relacionades amb Institucions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa
Previsions de personal

1. El director de cada institució serà de grau superior, destacat pel seu govern i designat pel Consell per un mandat no renovable de tres anys, sobre una base de rotació.

2. En el supòsit que el director ja no pugui realitzar les seves funcions, el President del Consell, després de consultar els Estats participants, designarà un director provisional fins a la reunió següent del Consell.

3. Els oficials seran destacats pels seus governs. Els seus mandats seran normalment de dos anys. El director i l'Estat

participant que destaca l'oficial podran convenir una pròrroga d'un any.

4. La designació d'oficials serà basada sobre un sistema de rotació que seguirà l'ordre alfabètic francès. El començament de la rotació serà determinat per sorteig per cada plaça de la institució. Les vacants seran ofertes als Estats participants seguint aquest ordre fins que s'ompli la plaça.

5. Cap Estat participant farà ocupar més d'una plaça destacada de les institucions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa pels seus nacionals, a menys que no hi hagi cap altre Estat participant disposat a destacar el seu nacional a una vacant.

6. Cada oficial serà designat per l'Estat participant interessat després de consultar el director, el qual procedirà llavors a fer la designació.

7. El personal administratiu i tècnic serà contractat pel director de la institució. Arranjaments seran fets segons calgui per serveis d'interpretació i traducció.

8. El director de cada institució determinarà les seves modalitats de treball.

9. El personal estarà acreditat per l'Estat destacador al país hoste on gaudiran de ple estatus diplomàtic.

Cost

10. El cost:

de personal destacat serà portat pel país destacador;

d'instal·lació de les institucions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa serà repartit segons els procediments de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa;

d'operació, incloent-hi cost de viatges oficials de personal una vegada designat, serà repartit segons els procediments de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa;

dels locals de la institució i dels arranjaments necessaris per la seguretat, incloent-hi els de reunions celebrades a la seu de la institució, serà portat pel país hoste.

11. Els països hostes es comprometen a permetre que funcionin plenament les

institucions i assumeixin obligacions contractuals i financeres i a acordar-les un estatus diplomàtic apropiat.

12. Per funcionar eficaçment, les estructures institucionals de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, creades per la Cimera, necessitaran arranjaments administratius, financers i de personal convinguts.

13. A aquest fi, un pànel presidit pel Secretari Executiu del Comitè Preparatori i integrant els Secretaris Executius de la Cimera de París i de la Reunió de Nova York dels Ministres d'Assumptes Exteriors, així com representants dels països hostes de les noves institucions de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, sotmetrà un informe i propostes als Estats participants per tot el final de desembre de 1990. Aquest informe i aquestes propostes seran considerats per un grup ad hoc d'experts dels Estats participants, reunits a Viena sota la responsabilitat del Comitè d'Oficials Superiors del dia 14 al dia 18 de gener de 1991, que faran recomanacions finals al Comitè d'Oficials Superiors. Aquesta reunió serà convocada i presidida pel representant de l'Estat que presideix el Comitè d'Oficials Superiors.

14. El Comitè d'Oficials Superiors considerarà aquestes recomanacions i prendrà les decisions necessàries a la seva primera reunió.

El primer director de cada institució serà designat per la primera reunió del comitè d'Oficials Superiors i confirmat pel Consell pel procediment de silenci administratiu en el termini d'una setmana. La Secretaria Executiva de les negociacions sobre mesures de creació de confiança i seguretat a Viena facilitarà serveis per la primera reunió del Comitè Consultiu del Centre de Prevenció de Conflictes i per la primera reunió del Comitè d'Oficials Superiors.

15. La Secretaria de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, el Centre de Prevenció de Conflictes i l'Oficina per eleccions Lliures són responsables davant del Consell que està facultat per determinar llurs tasques i mètodes d'operació. Arranjaments relacionats amb els procediments, modalitats i localitzacions d'aquestes institucions po-

dran ser revisats per la Reunió de Seguiment d'Hèlsinki.

I. Comunicacions

El Consell, a recomanació del Comitè Consultiu i del Comitè d'Oficials Superiors, segons escaigui, podrà decidir que la xarxa de comunicacions, creada com a part de l'acord sobre mesures suplementàries de creació de confiança i seguretat, sigui utilitzada per altres propòsits relacionats amb la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa.

J. Aplicació de les Regles de Procediment de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa

Les regles de procediment, mètodes de treball, escala de distribució de despeses i altres modalitats de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, s'aplicaran mutatis mutandis a menys que es decideixi altrament.

II. Reunions d'experts

A. Seminari d'experts sobre les institucions democràtiques

El Seminari d'Experts sobre les Institucions Democràtiques tindrà lloc a Oslo del dilluns dia 4 de novembre de 1991 al divendres dia 15 de novembre de 1991. La seva finalitat és la de debatre les maneres de consolidar i reforçar institucions democràtiques viables en Estats participants, incloent-hi estudis comparatius de legislació sobre els drets de l'home i les llibertats bàsiques, aprofitant entre d'altres l'experiència adquirida pel Consell d'Europa i les activitats de la comissió "Democràcia per la Via del Dret".

L'ordre del dia, els horaris i altres modalitats d'organització estan establerts a l'annex II.

B. Reunió d'experts sobre les minories nacionals

La Reunió d'Experts sobre les Minories Nacionals tindrà lloc a Ginebra del dilluns dia 1 de juliol de 1991 al divendres dia 19 de juliol de 1991. La seva finalitat és la de debatre detalladament la qüestió de minories nacionals i dels drets de les persones membres d'aquestes, tenint degudament presents la diversitat de situacions i els fons legals, històrics, polítics i econòmics. Inclourà:

un intercanvi de punts de vista sobre l'experiència pràctica, sobretot sobre legislació nacional, institucions democràtiques, instruments internacionals i altres possibles modalitats de cooperació;

una revisió de la realització dels pertients compromisos de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa i una consideració de l'abast per millorar criteris pertinents;

una consideració de noves mesures encaminades a millorar la realització dels compromisos suara esmentats.

L'ordre del dia, el calendari i les altres modalitats organitzatives estan establertes a l'Annex III.

III. Arranjaments financers de la conferència sobre la seguretat i la Cooperació a Europa i eficàcia de despeses

1. El Comitè d'Oficials Superiors vigilarà l'eficàcia de despeses de les institucions, activitats i personal de la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa per mitjà de revisió i d'informació al Consell.

2. L'escala de distribució següent tindrà efecte a partir del dia 22 de novembre de 1990:

País	Percentatge
França	9,1
Alemanya	9,1
Itàlia	9,1
Unió de Repúbliques Soviètiques Socialistes	9,1
Regne Unit	9,1
Estats Units d'Amèrica	9,1
Canadà	5,5
Bèlgica	3,6
Països Baixos	3,6
Polònia	3,6
Espanya	3,6
Suècia	3,6
Àustria	2,1
República Federal Txeca i Eslovaca	2,1
Dinamarca	2,1
Finlàndia	2,1
Hongria	2,1
Noruega	2,1
Suïssa	2,1
Grècia	0,83
Romania	0,83

Turquia	0,83
Iugoslàvia	0,83
Bulgària	0,62
Irlanda	0,62
Luxemburg	0,62
Portugal	0,62
Xipre	0,20
Santa Seu	0,20
Islàndia	0,20
Liechtenstein	0,20
Malta	0,20
Mònaco	0,20
San Marino	0,20
	100,00

Declaració de la Cimera de Budapest

Vers una Autèntica Associació en una Nova Era

1. Nosaltres, els Caps d'Estat o de Govern dels Estats que participen a la Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa, ens hem reunit a Budapest, per avaluar junts el passat recent, examinar el present i mirar el futur. Així ho fem a l'acostar-se el cinquantè aniversari de l'acabament de la Segona Guerra Mundial i el vintè aniversari de la signatura de l'Acta Final d'Hèlsinki, alhora que commemorem el Cinquè Aniversari de la caiguda del Mur de Berlín.

2. Creiem en la funció essencial de la CSCE per edificar una comunitat CSCE segura i estable, total i lliure. Reafirmem els principis de l'Acta Final d'Hèlsinki i els documents subsegüents de la CSCE. Ells responen als valors compartits que guiaran les nostres polítiques, individualment i col·lectiva, en totes les organitzacions i institucions a les quals pertanyem.

3. La CSCE és l'estructura de seguretat que abasta Estats des de Vancouver fins a Vladivostok. Estem decidits a donar un nou impuls polític a la CSCE, que li permeti desenvolupar un paper essencial per fer front als reptes del segle XXI. Per reflectir aquest interès, la CSCE serà coneguda d'ara endavant amb el nom d'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE).

4. La CSCE ha exercit un paper important en la superació de les barreres i en la gestió del canvi en tota la regió. Des

que ens reunirem per última vegada, hi ha hagut evolucions encoratjadores. La majoria dels vestigis de la guerra freda han desaparegut. S'han celebrat eleccions lliures i les arrels de la democràcia s'han estès i arrelat més profundament. No obstant, encara és difícil el camí cap a una democràcia estable, cap a una economia de mercat eficaç i cap a la justícia social.

5. L'extensió de les llibertats ha anat acompanyada de nous conflictes i la represa d'altres antics. Encara hi ha guerres a la regió de la CSCE amb propòsits hegemònics i d'expansió territorial. Els drets humans i les llibertats fonamentals continuen essent eludits, persisteix la intolerància i es practica la discriminació contra minories. Les plagues del nacionalisme agressiu, el racisme, el xovinisme, la xenofòbia, l'antisemitisme i la tensió ètnica encara són molt esteses. Junta-ment amb la inestabilitat social i econòmica, constitueixen les principals causes de crisis, de pèrdues de vides humanes i de misèria. Reflecteixen el fracàs en l'aplicació dels principis i compromisos de la CSCE. Aquesta situació requereix la nostra acció decidida. Hem de treballar conjuntament per garantir el ple respecte d'aquests principis i compromisos i també una solidaritat i cooperació efectiva per mitigar els sofriments.

6. Reconeixem que en la regió de la CSCE les societats estan cada cop més amenaçades pel terrorisme. Reiterem la nostra condemna sense reserves de tots els actes i pràctiques de terrorisme, que no es poden justificar sota cap circumstància. Tornem a confirmar la nostra determinació de combatre el terrorisme i el nostre compromís d'ampliar la cooperació per tal d'eliminar aquesta amenaça contra la seguretat, la democràcia i els drets humans.

7. La CSCE serà un fòrum on es discuteixin les preocupacions dels Estats participants, on s'escolti i es busqui remei als seus interessos en matèria de seguretat. Continuarem ampliant la seva funció en tant que instrument per a la integració d'aquests Estats en la solució dels problemes de seguretat. Mitjançant la CSCE, edificant una autèntica associació de seguretat entre tots els Estats participants, siguin o no membres d'altres organitzacions de seguretat. En fer-ho, ens

guiarem per l'ampli concepte de seguretat de la CSCE i la seva indivisibilitat, com també pel nostre compromís de no perseguir interessos nacionals de seguretat a costa d'altres. Els valors democràtics de la CSCE són fonamentals per a la nostra fita comuna d'establir una comunitat de nacions sense divisions, tant antigues com noves, on la igualtat sobirana i la independència de tots els Estats siguin plenament respectades, no hi hagi esferes d'influència i es protegeixin vigorosament els drets humans i les llibertats fonamentals de tots els individus, sense consideració de raça, color, sexe, idioma, religió i origen social o pertinença a minoria.

8. La CSCE serà el nostre instrument primordial de prompta alerta, prevenció de conflictes i gestió de crisis en la regió. Hem convingut que, en circumstàncies excepcionals, els Estats participants podran decidir conjuntament que una controvèrsia es remeti, en nom de la CSCE al Consell de Seguretat de les Nacions Unides. Hem decidit també prosseguir de manera més sistemàtica i pràctica la cooperació entre la CSCE i les organitzacions i institucions europees i altres organitzacions i institucions regionals i transatlàntiques que comparteixen els seus valors i objectius.

9. La CSCE ha creat nous instruments per ocupar-se dels nous reptes. A aquest respecte, acollim amb satisfacció l'entrada en vigor de la Convenció sobre Conciliació i Arbitratge en la CSCE. Ampliarem la funció i les capacitats de la CSCE en matèria d'alerta prompta, de prevenció de conflictes i de gestió de crisis, utilitzant, entre d'altres, les operacions de manteniment de la pau i les missions de la CSCE. Facilitarem un recolzament polític efectiu i recursos adequats als esforços de la CSCE. Hem acordat reforçar els òrgans de consulta política i d'adopció de decisions de la CSCE i la seva acció executiva mitjançant el President en exercici, recolzat per la Troika, i també per altres procediments i institucions de la CSCE, particularment el Secretari General i la Secretaria, l'Alt Comissionat per a les Minories Nacionals i l'Oficina d'Institucions Democràtiques i Drets Humans. També hem decidit augmentar els nostres contactes i diàleg amb l'Assemblea Parlamentària de la CSCE.

10. Prosseguint la funció normativa de la CSCE, hem establert un Codi de Conducta sobre els "Aspectes Político-militars de la Seguretat" que, inter alia, estableix principis que guien la funció de les forces armades en les societats democràtiques.

11. Acollim amb plaer l'adopció per part del Fòrum de Cooperació en matèria de Seguretat de la CSCE de mesures substancials, entre elles, un nou Document de Viena 1994 ampliat. En la decisió cinquena del Document de Budapest hi figura un compendi d'aquestes mesures. Per donar un nou impuls al control d'armaments, el desarmament i el foment de la confiança i la seguretat, que s'afegeixen a anteriors acords i decisions, li hem demanat que continuï amb la seva tasca de conformitat amb el seu mandat i elabori un marc que serveixi de base per a un programa que estableixi noves mesures de control d'armaments, que inclogui especialment la promoció de la confiança i de la seguretat. També li hem encarregat que s'ocupi de problemes específics de seguretat regional, insistint en l'estabilitat a més llarg termini a l'Europa sudoriental.

12. Tenint en compte les noves amenaces que suposa la proliferació d'armes de destrucció massiva, hem acordat principis bàsics per guiar les nostres polítiques nacionals que recolzin els objectius comuns de no proliferació. Ens comprometem vivament a la plena aplicació i a l'extensió indefinida i incondicional del Tractat sobre la No Proliferació d'Armes Nuclears. Acollim amb plaer les recents declaracions dels quatre Estats que posseeixen armes nuclears en la regió de la CSCE relatives a les proves nuclears com a conformes amb la negociació d'un tractat general de prohibició de proves nuclears. Instem a tots els signataris de la Convenció sobre la Prohibició del Desenvolupament, Producció, Emmagatzematge o Utilització d'Armes Químiques i la seva Destrucció a que finalitzin el procés de ratificació en el termini més breu possible. Així mateix subratllem la importància d'una ràpida entrada en vigor i aplicació del Tractat de Cels Oberts.

13. Pel fet dels ràpids i continus canvis, considerem important començar a examinar un model de seguretat comú i global per a la nostra regió per al segle XXI, basat en els principis i compromisos de

la CSCE. Aquest examen tindrà en compte la contribució de la CSCE a la seguretat, l'estabilitat i la cooperació. El President en exercici presentarà un informe sobre la marxa dels treballs en la pròxima Reunió del Consell Ministerial que se celebrarà a Budapest el 1995. Els resultats de l'examen sobre aquest model de seguretat es presentaran en la nostra pròxima Reunió en la Cimera a Lisboa, el 1996.

14. Confirmem la importància de la dimensió humana en totes les activitats generals de la CSCE. El respecte als drets humans i llibertats fonamentals, a la democràcia i l'estat de dret és un element essencial de la seguretat i la cooperació en la regió de la CSCE. Ha de continuar sent un objectiu primordial de l'activitat de la CSCE. Exàmens periòdics del compliment dels nostres compromisos, si bé són fonamentals per a tota la CSCE, cobren per la Dimensió Humana una importància decisiva. Es continuarà augmentant la capacitat de l'Oficina d'Institucions Democràtiques i Drets Humans per ajudar als Estats participants, especialment els que es troben en fase de transició. Subratllem la importància dels contactes humans per superar el llegat de velles divisions.

15. Reconeixem que l'economia de mercat i el desenvolupament econòmic sostenible són essencials per al concepte general de seguretat de la CSCE. Estimulem l'enfortiment de la cooperació per recolzar els processos de transició, la cooperació regional i la responsabilitat ecològica. Ens felicitem pel paper exercit per les organitzacions i institucions internacionals pertinents, com la Comissió Econòmica per a Europa de les Nacions Unides, l'OCDE, el BERD i el BEI, en suport de les prioritats de la CSCE en matèria de dimensió econòmica. Ens comprometem a ampliar l'eficàcia del Fòrum Econòmic i altres activitats en matèria de dimensió econòmica de la CSCE. Demanem al President en exercici que estudiï els mitjans per integrar les qüestions relatives a la dimensió econòmica en les tasques de la CSCE i que informi sobre els progressos realitzats en la nostra pròxima Reunió Cimera.

16. Acollim amb plaer la Declaració de París que va iniciar el procés encaminat a l'establiment d'un Pacte sobre l'Estabilitat, i també la intenció expressada en ell

de confiar a la CSCE el seguiment de l'aplicació del Pacte.

17. L'enfortiment de la seguretat i la cooperació en la regió de la Mediterrània és important per a l'estabilitat en la regió de la CSCE. Ens felicitem del progressos cap a la pau assolits a l'Orient Mitjà i de les seves implicacions positives per a la seguretat europea. L'actitud comuna adoptada per Argèlia, Egipte, Israel, Marroc i Tunísia sobre les relacions CSCE-Mediterrània ens anima a aprofundir la relació de llarga durada i a reforçar la cooperació entre la CSCE i els Estats mediterranis no participants.

18. Prenem nota amb satisfacció de l'evolució de la nostra relació amb el Japó. Ens felicitem per l'interès de la República de Corea que per primera vegada ha assistit a la Reunió Cimera de la CSCE i d'altres Estats referent a l'experiència i activitats de la CSCE, i expressem la nostra bona disposició per cooperar amb ells en esferes d'interès mutu.

19. Amb vistes a aconseguir una autèntica associació en una nova era, hem adoptat avui les Decisions de Budapest que s'aplicaran plenament i de bona fe.

20. Encomanem al Consell de Ministres les ulteriors mesures que facin falta per aplicar-les. El Consell podrà adoptar qualsevol esmena a les Decisions que consideri oportuna.

21. El text complet del Document de Budapest es publicarà en cadascun dels Estats participants, que li donarà la màxima difusió possible.

22. Es prega al Govern d'Hongria que trameti al Secretari General de les Nacions Unides el text del Document de Budapest, que no cal registrar en virtut de les disposicions de l'Article 102 de la Carta de les Nacions Unides, per tal que es distribueixi a tots els membres de l'organització com a document oficial de les Nacions Unides.

Budapest, 6 de desembre de 1994

El Principat d'Andorra va dipositar l'Instrument d'adhesió a l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) en mans del representant de la Presidència d'aquesta Organització el dia

25 d'abril de 1996, esdevenint-ne membre a partir d'aquesta data.

Acceptació del Protocol de l'Acord en forma d'intercanvi de cartes entre la Comunitat Econòmica Europea i el Principat d'Andorra després de l'adhesió de la República d'Àustria, de la República de Finlàndia i del Regne de Suècia a la Unió Europea

Atès que el Govern d'Andorra ha vist i examinat el Protocol de l'Acord en forma d'intercanvi de cartes entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea després de l'adhesió de la República d'Àustria, de la República de Finlàndia i del Regne de Suècia a la Unió Europea, signat a Brussel·les el 20 de juny de 1996,

Atès que el Consell General, en la sessió del dia 16 d'octubre de 1996, va aprovar l'esmentat Protocol de l'Acord en forma d'intercanvi de cartes entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea després de l'adhesió de la República d'Àustria, de la República de Finlàndia i del Regne de Suècia a la Unió Europea,

Nosaltres, els Coprínceps, havent vist i examinat l'esmentat Protocol, manifestem el consentiment de l'Estat per obligar-se d'acord amb el que s'hi disposa i, amb aquest fi, manem expedir aquest instrument d'acceptació signat per Nosaltres i contrasignat pel Ministre de Relacions Exteriors.

Andorra la Vella, 28 d'octubre de 1996

Jacques Chirac
Copríncep d'Andorra

Joan Martí Alanís
Copríncep d'Andorra

Manuel Mas Ribó
El Ministre de Relacions Exteriors

Protocol de l'Acord en forma d'intercanvi de cartes entre la Comunitat Econòmica Europea i el Principat d'Andorra després de l'Adhesió de la República d'Àustria, de la República de Finlàndia i del Regne de Suècia a la Unió Europea

La Comunitat Europea,
d'una part,
El Principat d'Andorra,
d'altra part,

Vist l'Acord en forma d'intercanvi de cartes entre la Comunitat Econòmica Europea i el Principat d'Andorra, signat a Luxemburg el 28 de juny de 1990, d'ara endavant, denominat "Acord",

Considerant que la República d'Àustria, la República de Finlàndia i el Regne de Suècia s'adheriren a la Unió Europea el dia 1 de gener de 1995,

Han decidit determinar de comú acord les adaptacions i les disposicions transitòries que s'han d'aplicar a l'Acord després de l'adhesió de la República d'Àustria, la República de Finlàndia i al Regne de Suècia a la Unió Europea i a aquest efecte han designat com plenipotenciaris:

El Consell de la Unió Europea:

Luigi Guidobono Cavalchini Garofoli
Ambaixador, Representant Permanent de la República Italiana,
President del Comitè de Representants Permanents

Pablo Benavides Salas
Director de la Direcció General IA/D de la Comissió de les Comunitats Europees

El Govern del Principat d'Andorra:

Albert Pintat Santolària
Ambaixador Extraordinari i Plenipotenciari,